

Wydział Promocji Handlu i Inwestycji

Ambasady Rzeczypospolitej Polskiej w Berlinie

Zamówienia publiczne w Niemczech

Poradnik dla polskich przedsiębiorców

Wydanie I

Berlin 2015

Wydawca:

© Ambasada Rzeczypospolitej Polskiej w Berlinie
Wydział Promocji Handlu i Inwestycji
Leipziger Platz 2, D-10117 Berlin
tel.: (00 49 30) 206 226070, fax: (00 49 30) 206 226 730
e-mail: berlin@trade.gov.pl; www.berlin.trade.gov.pl

Autorka:

Sabina Ociepa-Mendel
Kancelaria Prawna
Ul. Hetmańska 29/1
60-251 Poznań
Tel. 0048 61 851 0558
Fax 0048 61 851 0548
E-mail: ociepa@kancelaria-ociepa.pl
www.kancelaria-ociepa.pl

Współpraca i redakcja:

Jan Masalski - Radca
Michał Wielgosz - Ekspert
Wydział Promocji Handlu i Inwestycji
Ambasady RP w Berlinie

Stan prawny: listopad 2014 r.

Niniejszy poradnik ma charakter materiału informacyjnego dla celów promocji współpracy gospodarczej pomiędzy Polską a Niemcami i nie stanowi źródła prawa. Poradnik należy traktować jako ogólne źródło informacji, które nie jest prawnie wiążącym dokumentem i nie zastępuje regulacji prawnych. Treści zawarte w poradniku nie stanowią opinii prawnej, ani nie mają charakteru porady prawnej. Autorka nie ponosi żadnej odpowiedzialności za rezultaty działań podjętych w oparciu o zamieszczone informacje. W celu uzyskania wiążącej porady prawnej prosimy o bezpośredni kontakt z Kancelarią Prawną Sabina Ociepa-Mendel.

Szanowne Panie, Szanowni Panowie,

Republika Federalna Niemiec jest największym partnerem gospodarczym Polski. Także Polska jest ważnym i atrakcyjnym gospodarczo partnerem dla Niemiec, a rozwój naszego kraju w ostatnich latach mocno wpłynął na postrzeganie polskiej gospodarki przez naszych zachodnich sąsiadów.

Wraz z otwarciem niemieckiego rynku pracy i usług, wzrosła aktywność na nim polskich firm budowlanych i rzemieślniczych, nie słabnie zainteresowanie podejmowaniem samodzielnej działalności gospodarczej w Niemczech. Dostawy polskich towarów na rynek niemiecki przekroczyły już wartość 40 mld EUR.

Przy tak dużym obrocie gospodarczym systematycznie rośnie zainteresowanie polskich przedsiębiorców udziałem w zamówieniach publicznych w Niemczech. To rynek ponad 350 mld EUR rocznie, jednak z niewielkim udziałem przedsiębiorstw zagranicznych. Z satysfakcją odnotowujemy rosnący udział na rynku zamówień publicznych w Niemczech polskich firm produkujących środki transportu miejskiego i kolejowego, świadczących usługi budowlane oraz elektroinstalacyjne.

Niemieckie przepisy dotyczące zamówień publicznych nie są dostępne w formie jednolitej ustawy, w której zawarte byłyby wszystkie regulacje dotyczące składania ofert, postępowania przetargowego lub też postępowania odwoławczego. Oferta polskiego przedsiębiorcy, aby miała szansę na wybór przez zlecającego, musi spełniać wszystkie wymogi i kryteria zadane przez instytucję organizującą przetarg.

Dlatego też niniejszy poradnik ma na celu przekazanie najważniejszych informacji z zakresu niemieckiego i europejskiego prawa zamówień publicznych, procedur przetargowych, składania ofert i procedur odwoławczych, a także praktycznych wskazówek w tym zakresie dla polskich przedsiębiorców ubiegających się o uzyskanie zamówienia publicznego na towary i usługi w Niemczech.

Mam nadzieję, że informacje zawarte w publikacji wraz z innymi, licznymi informacjami na temat niemieckiego rynku na naszej witrynie internetowej www.berlin.trade.gov.pl, będą pomocne w Państwa aktywności gospodarczej w Niemczech.

*Jacek Robak
Radca-Minister
Kierownik WPHI
Ambasady RP w Berlinie*

SPIS TREŚCI

1. Wprowadzenie.....	7
2. Przepisy prawne i pojęcia.....	9
2.1 Specyfika niemieckiego ustawodawstwa w zakresie prawa zamówień publicznych.....	9
2.2 Podstawowe akty prawne (GWB, VOB, VOL, VOF, VgV)	10
2.3 Unijne akty prawne	11
2.4 Słowniczek pojęć – (rodzaje przetargów oraz inne pojęcie używane w niemieckiej procedurze przetargowej)	12
3. Rodzaje przetargów obowiązujących w Niemczech	14
3.1 Przetarg poniżej tzw. progu unijnego na podstawie przepisów narodowych.....	16
3.2 Przetarg na podstawie przepisów narodowych po implementacji prawa unijnego– powyżej tzw. progu unijnego.....	17
4. Procedura przetargowa.....	18
4.1 Przetarg nieograniczony i ograniczony	18
4.1.1 Publikacja ogłoszenia	18
4.1.2 Terminy składania ofert.....	19
4.1.3 Opis zamówienia	19
4.1.4 Kryteria wyboru i ich znaczenie	20
4.1.5 Składanie ofert	21
4.1.6 Wybór oferty	21
4.1.7 Udzielenie zamówienia, zawarcie umowy	23
4.1.8 Informacja zlecającego o udzieleniu zamówienia	24
4.2 Zamówienie z wolnej ręki.....	24
4.2.1 Zastosowanie zamówień z wolnej ręki.....	24
4.2.2 Składanie ofert	24
4.2.3 Wybór oferty	25
5. Przystąpienie do przetargu przez polskiego przedsiębiorcę	26
5.1 Wyszukiwanie ofert – wezwań do udziału w przetargu	26
5.2 Informacje i doradztwo ze strony WPHI Berlin - Portal Promocji Eksportu.....	27
5.3 Przygotowanie oferty – częste problemy	29
5.3.1 Prekwalifikacja (<i>niem. Präqualifikation</i>)	29
5.3.1.1 Cel prekwalifikacji	29
5.3.1.2 Instytucje wydające certyfikaty.....	29

5.3.1.3	Certyfikat.....	30
5.3.1.4	Kryteria prekwalfikacji.....	30
5.3.1.5	Dalsze zalety prekwalfikacji.....	31
5.3.2	Oświadczenie własne (<i>niem. Eigenerklärung</i>).....	32
5.3.3	Ubezpieczenie od odpowiedzialności zawodowej.....	32
5.3.4	Wykazanie przynależności do izb, cechów lub samorządów.....	33
5.4	Etap złożenie oferty.....	33
5.4.1	Wymogi formalne (e-sygnatura, j. niemiecki).....	33
5.4.2	Kontakt z zleceniodawcą, zakaz renegeacji.....	35
6.	Środki odwoławcze.....	36
6.1	Zamówienia poniżej tzw. progu unijnego.....	36
6.2	Zamówienie powyżej tzw. progu unijnego.....	37
6.3	Postępowanie kontrolne - skarga.....	37
6.4	Postępowanie przed Izbą Zamówień Publicznych.....	37
6.5	Kiedy składać środki odwoławcze?.....	38
7.	Ważne adresy i kontakty.....	39
8.	Załączniki.....	41
8.1	Przykład ogłoszenia zleceniodawcy - przetarg nieograniczony.....	41
8.2	Oświadczenie własne – Eigenerklärung.....	46
	<i>Przykład nr 1 – wersja krótsza</i>	46
	<i>Przykład nr 2 – wersja rozbudowana</i>	47
8.3	Oświadczenie własne dla przedsiębiorstw nie prekwalfikowanych	
	– Druk 124.....	50

1. Wprowadzenie

Zamówienia publiczne odgrywają w niemieckiej gospodarce istotną rolę z powodu obowiązku ciążącego na instytucjach rządowych do wyłaniania wykonawców w drodze przetargu oraz z powodu rozpowszechnienia tej formy szukania dochodów przez niemieckich przedsiębiorców.

Podmiotem odpowiedzialnym za prowadzenie polityki zamówień publicznych, tworzenie statystyk oraz udzielanie informacji o zamówieniach jest Ministerstwo Gospodarki i Energii (niem. *Bundesministerium für Wirtschaft und Energie - BMWI*). Według danych opublikowanych na stronie Ministerstwa (www.bmwi.de) w roku 2012 łączna wartość zamówień publicznych na roboty budowlane zlecane przez same urzędy federalne (głównie ministerstwa) wyniosła 1,48 mld EUR, a zlecane przez poszczególne kraje związkowe osiągnęła wartość 10,92 mld EUR.

Dla porównania wartość z roku 2010 zrealizowanych inwestycji budowlanych w drodze przetargu zlecanych przez urzędy federalne wyniosła 1,77 mld EUR oraz zlecane przez poszczególne kraje związkowe 4,28 mld EUR.

Należy pamiętać, że podane wyżej dane statystyczne obrazują wyłącznie wartość zamówień publicznych na roboty budowlane, udzielonych przez urzędy centralne Federacji i poszczególnych krajów związkowych. Do udzielania zamówień w trybie przetargów zobowiązane są również urzędy niższego szczebla i samorządy poszczególnych krajów związkowych. Łączna wartość zamówień na roboty budowlane i dostawy, udzielonych w trybie zamówień publicznych w Niemczech, szacowana jest rocznie na ok. 350 mld EUR.

Zamówienia publiczne są dostępne nie tylko dla dużych przedsiębiorstw. Wbrew powszechnemu przekonaniu brak referencji u małej firmy nie oznacza automatycznie wykluczenia oferenta. To właśnie mniejsze firmy postrzegane są przez sektor publiczny jako posiadające specjalistyczną wiedzę, lepiej rozumiejące potrzeby klienta i będące gotowe na bliższą i elastyczną współpracę z klientem. Szacunkowo aż 20% zamówień publicznych w Niemczech udzielana jest nowym firmom, wcześniej nie znanym podmiotowi zamawiającemu. Dla firm, które chcą spróbować po raz pierwszy wziąć w przetargu na zamówienie publiczne, otwiera się rynek wart około 70 mld euro.(JM)

Podobnie jak w prawie polskim, instytucje państwowe są zobowiązane do realizacji zamówień na usługi lub towary poprzez zastosowanie procedury przetargu. Z jednej strony mają do dyspozycji wachlarz możliwości, jaką formę przetargu wybrać, z drugiej strony pozostają związane wieloma ustawami oraz rozporządzeniami i regulaminami ograniczającymi ich swobodę wyboru, będącymi podstawowym narzędziem pracy w organizacji przetargu.

Prawo zamówień publicznych ma w ustawodawstwie niemieckim głębokie korzenie i sięga nawet XVI w. Zamówienia publiczne w Niemczech długo były domeną budżetów związkowych i budżetu federalnego. Większość zasad i reguł panujących w prawie zamówień publicznych wzmacniających prawa wykonawców uczestniczących w przetargach została skodyfikowana po 2004 roku, tj. po wejściu w życie Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 31 marca 2004 r. koordynującej procedurę zamówień publicznych na roboty budowlane, dostawy i usługi. Obecnie obowiązujące przepisy są wynikiem pozostałości dorobku niemieckiego ustawodawstwa np. w obszarze prawa konkurencji oraz stworzenia nowych regulacji dopasowanych do wymogów prawa unijnego.

2. Przepisy prawne i pojęcia

2.1 Specyfika niemieckiego ustawodawstwa w zakresie prawa zamówień publicznych

Niemieckie przepisy dotyczące zamówień publicznych nie są dostępne w formie jednolitej ustawy, w której zawarte byłyby wszystkie regulacje dotyczące składania ofert, postępowania przetargowego lub też postępowania odwoławczego.

W przeciwieństwie do regulacji stworzonych przez polskiego ustawodawcę (Prawo zamówień publicznych, Dz.U. 2004 Nr 19, poz. 177 z późn. zm.) zawierających w jednej ustawie zbiór wszystkich podstawowych przepisów, w systemie niemieckiego prawa zamówień publicznych panuje duże rozdrobnienie i aby nauczyć się poruszać się w gąszczu tych przepisów, należy zapoznać się z podstawowymi ustawami i rozporządzeniami. Pomocne w zrozumieniu zastosowania przepisów niemieckich jest dokonanie rozróżnienia na zamówienia publiczne tzw. podprogowe, czyli takie, których wartość nie przekracza wartości podanej w stosownym Rozporządzeniu¹ wydanym na podstawie Dyrektywy 2004/18/UE z dnia 31 marca 2004 r. lub w nowej Dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/24/UE z dnia 26 lutego 2014 r. oraz na zamówienia publiczne powyżej progu unijnego, czyli wykraczające ponad wartości podane w ww. dyrektywie². Oprócz tego podziału, na zamówienia podprogowe i przekraczające próg unijny, należy mieć na uwadze, że w niemieckim systemie prawa zamówień publicznych stosuje się rozróżnienia, jeśli chodzi o **przedmiot zamówień**. Zamówienia publiczne dzielimy zatem na zamówienia na roboty budowlane, na usługi oraz na usługi świadczone w ramach wolnych zawodów (najczęstszym przykładem są zamówienia na usługi świadczone przez architektów). Dla każdego z tego „działu” zamówień stworzono osobne regulaminy zamówień publicznych.

Reasumując, aby podjąć poszukiwania właściwej ustawy dotyczącej konkretnego przypadku zamówienia, należy wiedzieć, czy mamy do czynienia z zamówieniem podprogowym czy też przekraczającym próg unijny oraz co jest przedmiotem zamówienia.

1 Rozporządzenia wydawane są co dwa lata na podstawie Dyrektywy WE/2004/18, ostatnie znane rozporządzenie zostało wydane 13 grudnia 2013 r. (Rozporządzenie 1336/2013) i weszło w życie z dniem 1 stycznia 2014 r.

2 Więcej o przepisach unijnych w Pkt. 2.3

Zleceńodawców publicznych w Niemczech można podzielić na:

organy samorządu terytorialnego (federacja, kraje związkowe, powiaty i gminy); osoby prawne prawa publicznego np. szkoły wyższe, stowarzyszenia zawodowe (izby prawników, notariuszy, księgowych, architektów, lekarzy i farmaceutów), stowarzyszenia gospodarcze (izby rolnicze, rzemieślnicze, przemysłowo-handlowe), ubezpieczenia społeczne (kasy chorych, zakłady ubezpieczeń wypadkowych i emerytalnych), stowarzyszenia lekarzy kas chorych, spółdzielnie i stowarzyszenia; instytucje i fundacje prawa publicznego jak agencje federalne posiadające zdolność do czynności prawnych, zakłady zaopatrzenia emerytalnego, fundacje kultury, opieki społecznej i pomocy; osoby prawne prawa prywatnego np. szpitale, uzdrowiska, teatry, muzea, biblioteki, ogrody zoologiczne, przedszkola, domy dziecka, obiekty sportowe, straż pożarna, pogotowie ratunkowe, placówki oświatowe, instytucje badawcze, organizacje wspierania nauki, zakłady komunalne czy agencje rozwoju gospodarczego; zleceńodawcy w zakresie dostaw wody, energii i transportu oraz Bundeswehra. (JM)

2.2 Podstawowe akty prawne (GWB, VOB, VOL, VOF, VgV)

Do podstawowych aktów prawnych w systemie zamówień publicznych w Niemczech należy Ustawa o Przeciwdziałaniu Ograniczeniom Konkurencji (*niem. Gesetz gegen Wettbewerbsbeschränkungen*, w skrócie *GWB*) z dnia 15 lipca 2005 r., zwana dalej *GWB*. Ustawa ma zastosowanie do zamówień publicznych, których wartości przekraczają kwoty podane w unijnych Dyrektywach 2004/18/UE oraz 2014/24/UE oraz Rozporządzeniach zmieniających te kwoty wydane na podstawie art. 7 Dyrektywy 2004/18/UE lub wydawanych na podstawie lub art. 4 Dyrektywy 2014/24/UE.

Patrząc statystycznie na ilość przetargów przekraczających podane tam wartości, ustawa *GWB* nie będzie miała często zastosowania, gdyż ilość przetargów o wartościach powyżej podanych tam progów jest w stosunku do ilości wszystkich rozpisanych przetargów niewielka i stanowi w przybliżeniu tylko około 10 % wszystkich przetargów.

W większości przypadków zastosowanie będą miały inne przepisy niespisane w formie ustawy, lecz rozporządzeń lub Regulaminów, do których należą:

- Rozporządzenie w Sprawie Udzielania Zamówień Publicznych (*niem. Verordnung über die Vergabe öffentlicher Aufträge*) z dnia 11 lutego 2003 r., zwane dalej *VgV*
- Regulamin Udzielania Zamówień Publicznych na Roboty Budowlane, część A i B oraz C z dnia 31 lipca 2009 r. (*niem. Vergabe- und Vertragsordnung für Bauleistungen*), zwane dalej *VOB*
- Regulamin Udzielania Zamówień Publicznych na Usługi, część A i B (*niem. Vergabe- und Vertragsordnung für Leistungen*), zwane dalej *VOL*, część A Regulaminu z dnia 20 listopada 2009 r.

- Regulamin Udzielania Zamówień Publicznych na Usługi Świadczone przez Wolne Zawody z dnia 18 listopada 2009 r. (*niem. Vergabe- und Vertragsordnung für freieberufliche Dienstleistungen*), zwane dalej VOF.

Z powyższych przepisów najważniejsze stanowią Regulaminy Udzielania Zamówień, które mają powtarzający się układ przepisów oraz części. Przepisy podzielone są na dwa rozdziały – w pierwszym zawierają sam numer paragrafu (np. § 1, § 2), w drugim za numerem paragrafu znajduje się dodatek „EG”, co oznacza odniesienie do słów „Europäische Gemeinschaft”, czyli Wspólnota Europejska (np. § 1 EG, § 2 EG). Pierwsza część Regulaminów odnosi się do zamówień publicznych nieprzekraczających tzw. progi unijne, druga część – z dodatkiem „EG” odnosi się do zamówień publicznych powyżej tzw. progów unijnych.

Oprócz wewnętrznego podziału na rozdziały Regulaminy posiadają dwie lub trzy (jak w przypadku VOB) części oznaczone dużymi literami A, B lub C (zwane wówczas np. VOB/A lub VOB/B). Części A regulaminów zawierają przepisy dotyczące postępowania o udzielenie zamówienia, począwszy od formułowania zamówienia publicznego, przez rodzaj postępowania przetargowego, składania zamówienia i zakończenia procedury przetargowej przez udzielenie zamówienia (zwane w prawie niemieckim przybiciem). W częściach B regulaminy zawierają ogólne warunki umowy, które będą stanowiły treść późniejszej umowy w ramach udzielenia zamówienia. Część C w przypadku zamówień na roboty budowlane to zbiór przepisów oraz norm technicznych stanowiące również element umowy o roboty budowlane.

Przedsiębiorca startujący w przetargu np. o roboty budowlane powinien więc nie tylko zapoznać się z ogólnymi warunkami zawartymi w specyfikacji, lecz również znać treść części B i C Regulaminów VOB, gdyż w przypadku wygrania przetargu te części regulaminu stają się obligatoryjnym składnikiem umowy.

2.3 Unijne akty prawne

W przypadku prawa unijnego, będącego podstawowym źródłem prawa dla przetargów o wartościach przekraczających kwoty podane w obowiązujących Dyrektywie, należy przywołać dwa najważniejsze akty prawne, które obecnie³ weszły w życie, jednak z uwagi na zbliżający się upływ terminu obowiązywania jednego z nich, warto zapoznać się również tym wkrótce obowiązującym.

Nadal obowiązującą dyrektywą w sprawie zamówień publicznych jest Dyrektywa 2004/18/WE z dnia 31 marca 2004 r. Dyrektywa ta została już uchylona, jednak ze skutkiem na dzień 18 kwietnia 2016 r. poprzez wejście w życie nowej Dyrektywy 2014/24/UE z dnia 26 lutego 2014 r. regulującej te same zagadnienia. Oznacza to, że do dnia

3 Na dzień wydania publikacji, tj. 30 listopada 2014 r.

17 kwietnia 2016 r. należy stosować przepisy Dyrektywy 2004/18/WE. Opublikowanie nowej dyrektywy 2014/24/UE rozpoczyna dla państwa członkowskich bieg terminu do dostosowania przepisów narodowych na obszarze objętym regulacjami nowej dyrektywy.

Dyrektywa 2004/17/WE oraz zmieniająca ją Dyrektywa 2014/25/UE w sprawie udzielania zamówień przez podmioty działające w sektorach gospodarki wodnej, energetyki, transportu i usług pocztowych również należą do źródeł unijnego prawa zamówień publicznych, lecz nie są przedmiotem rozważań niniejszego poradnika.

Dla jasności należy podkreślić, że sama dyrektywa nie stanowi bezpośredniej podstawy prawnej jako przepis, z którego można czerpać prawa i obowiązki, lecz jest implementowana do prawa krajowego osobnymi przepisami. Nie mniej jednak stanowi ona podstawowe źródło prawa.

2.4 Słowniczek pojęć – (rodzaje przetargów oraz inne pojęcie używane w niemieckiej procedurze przetargowej)

öffentliche Ausschreibung– przetarg nieograniczony (pojęcie stosowane dla zamówień na podstawie prawa narodowego-niemieckiego);

beschränkte Ausschreibung– przetarg ograniczony (pojęcie stosowane dla zamówień na podstawie prawa narodowego-niemieckiego);

freihändige Vergabe– zamówienie z wolnej ręki (pojęcie stosowane dla zamówień na podstawie prawa narodowego-niemieckiego);

offenes Verfahren– procedura zamówień otwartych (pojęcie stosowane dla zamówień przekraczających tzw. progi unijne);

nichtoffenes Verfahren– procedura zamówień ograniczona (pojęcie stosowane dla zamówień przekraczających tzw. progi unijne);

Verhandlungsverfahren– procedura konkurencyjna z negocjacjami (pojęcie stosowane dla zamówień przekraczających tzw. progi unijne);

Wettbewerblicher Dialog– procedura dialogu konkurencyjnego. Możliwa do zastosowania w przypadku bardzo skomplikowanych zamówień przekraczających tzw. progi unijne, np. projektów infrastrukturalnych;

dynamisches elektronisches Verfahren- dynamiczny system zakupów (pojęcie stosowane dla zamówień na podstawie prawa narodowego-niemieckiego oraz dla zamówień przekraczających tzw. progi unijne);

Präqualifikation, Präqualifikationsverfahren – prekwalfikacja, postępowanie prekwalfikacyjne, czyli mające na celu sprawdzenie wstępnych warunków, jakie musi spełnić wykonawca startujący do przetargu;

Eigenerklärung- oświadczenie własne, tj. oświadczenie dotyczące spełnienia określonych warunków przez uczestnika przetargu, podpisane przez osobę upoważnioną.

3. Rodzaje przetargów obowiązujących w Niemczech

Wybór procedury przetargowej zależy od **kwoty netto** wartości przedmiotu przetargu oraz od rodzaju przedmiotu przetargu. Poniższe tabele przedstawiają wartości progowe dopuszczalnych rodzajów postępowań przetargowych w zależności od przedmiotu, wartości planowanego zamówienia i instytucji zamawiającego.

Roboty budowlane poza zamówieniami sektorowymi i w dziedzinie obronności i bezpieczeństwa Wartość progowa zamówienia 5.186.000 EUR netto	
Rodzaje postępowań powyżej wartości progowej	Rodzaje postępowań poniżej wartości progowej
offenes Verfahren	öffentliche Ausschreibung
nichtoffenes Verfahren	beschränkte Ausschreibung
Verhandlungsverfahren	freihändige Vergabe
Wettbewerblicher Dialog	

Roboty budowlane w zamówieniach sektorowych Wartość progowa zamówienia 5.186.000 EUR netto	
Rodzaje postępowań powyżej wartości progowej	Rodzaje postępowań poniżej wartości progowej
offenes Verfahren	
nichtoffenes Verfahren	
Verhandlungsverfahren	

Roboty budowlane w dziedzinie obronności i bezpieczeństwa Wartość progowa zamówienia 5.186.000 EUR netto	
Rodzaje postępowań powyżej wartości progowej	Rodzaje postępowań poniżej wartości progowej
nichtoffenes Verfahren	
Verhandlungsverfahren	
Wettbewerblicher Dialog	

Dostawy i usługi poza dziedziną obronności i bezpieczeństwa, zamówieniami sektorowymi oraz zamówieniami wyższych i najwyższych urzędów federalnych

Wartość progowa zamówienia **207.000 EUR netto**

Rodzaje postępowań powyżej wartości progowej	Rodzaje postępowań poniżej wartości progowej
offenes Verfahren	öffentliche Ausschreibung
nichtoffenes Verfahren	beschränkte Ausschreibung
Verhandlungsverfahren	freihändige Vergabe
Wettbewerblicher Dialog	

Dostawy i usługi dla wyższych i najwyższych urzędów federalnych

Wartość progowa zamówienia **134.000 EUR netto**

Rodzaje postępowań powyżej wartości progowej	Rodzaje postępowań poniżej wartości progowej
offenes Verfahren	öffentliche Ausschreibung
nichtoffenes Verfahren	beschränkte Ausschreibung
Verhandlungsverfahren	freihändige Vergabe
Wettbewerblicher Dialog	

Dostawy i usługi w zamówieniach sektorowych

Wartość progowa zamówienia **414.000 EUR netto**

Rodzaje postępowań powyżej wartości progowej	Rodzaje postępowań poniżej wartości progowej
offenes Verfahren	
nichtoffenes Verfahren	
Verhandlungsverfahren	

Dostawy i usługi w dziedzinie obronności i bezpieczeństwa

Wartość progowa zamówienia **414.000 EUR netto**

Rodzaje postępowań powyżej wartości progowej	Rodzaje postępowań poniżej wartości progowej
offenes Verfahren	
nichtoffenes Verfahren	
Verhandlungsverfahren	

3.1 Przetarg poniżej tzw. progu unijnego na podstawie przepisów narodowych

Podstawowym i najczęściej stosowanym rodzajem przetargu jest przetarg nieograniczony i jest on zarazem najbardziej sformalizowanym rodzajem przetargu. Charakteryzuje się przede wszystkim tym, że może w nim brać udział nieograniczona liczba wykonawców oraz że wszystkie oferty są do chwili upływu terminu do ich składania trzymane w tajemnicy. Zamawiający nie ma możliwości prowadzenia negocjacji z wykonawcami ani przed złożeniem oferty ani po otwarciu ofert.

W przypadku przetargu ograniczonego zaproszeni do składania ofert są tylko wybrani wykonawcy. Wyboru kręgu wykonawców zaproszonych do udziału w przetargu dokonuje się poprzez tzw. wezwanie do udziału w przetargu, które zostaje podane do publicznej wiadomości. Po zgłoszeniach potencjalnych wykonawców zamawiający może wezwać tylko wybraną grupę do złożenia oferty.

Celem postępowania w przetargu ograniczonym jest zawężenie grupy potencjalnych wykonawców oraz eliminację tych, którzy w związku z wysokimi wymogami stawianymi przez zamawiającego (np. wymogami technicznymi lub inżynierskimi) mieliby niewielkie szanse na wygraną w przetargu, a ilość pracy włożona w przygotowanie dokumentacji przetargowej byłaby niewspółmiernie duża do możliwości wygranej.

Innym rodzajem poszukiwania wykonawców dla publicznego zleceniodawcy są tzw. zamówienie z wolnej ręki. Zamówienie zleca się wówczas bez zachowania formalnego postępowania, nierzadko brak jest nawet ogłoszenia o tej formie przetargu. Ponieważ zasadą jest jednak stosowanie formy przetargu nieograniczonego (lub co najmniej ograniczonego), ten rodzaj przetargu występuje dla zamówień publicznych na roboty budowlane lub na usługi w sytuacjach wyjątkowych, został on wyszczególniony dla poszczególnych przypadków w Regulaminach § 3 ust.5 VOB/A i § 3 ust.5 VOL/A. W przypadku zamówień na usługi świadczone przez wolne zawody jest on jedną z podstawowych form przetargu (przy zamówieniach na usługi świadczone przez wolne zawody forma przetargu nieograniczonego lub ograniczonego nie występuje w ogóle).

Pozostałymi formami wyboru oferty stosowanymi w prawie zamówień publicznych są konkurs, dialog konkurencyjny oraz dynamiczny system zakupów. Ta ostatnia forma zamówień jest odpowiedzią ustawodawcy na rosnący postęp techniczny i umożliwia dokonywania zleceń na zamówienia publiczne w drodze elektronicznej na zwykłe towary codziennego zapotrzebowania.

3.2 Przetarg na podstawie przepisów narodowych po implementacji prawa unijnego – powyżej tzw. progu unijnego

Stosowne przepisy znajdują się w rozdziałach drugich Regulaminów VOB oraz VOL, są to paragrafy z oznaczeniem dodatkowych „EG”. Dopuszczalne procedury przetargowe to wymienione już wyżej procedura otwarta, ograniczona, negocjacje lub dialog konkurencyjny.

4. Procedura przetargowa

Procedura przetargowa jest w swojej formie podobna do procedury obowiązującej w prawie polskim. Przetarg rozpoczyna się od sporządzenia zamówienia przez zamawiającego, przekazania wezwania do składania ofert do odbiorców w przewidzianej formie (najczęściej poprzez publikację na stronach WWW lub w formie papierowej). Zainteresowani udziałem w przetargu zgłaszają się do zlecającego i otrzymują dokumentację przetargową lub sami mogą uzyskać do niej dostęp w formie elektronicznej, jeśli zarejestrują się na portalu.

Następnie przystępujący do przetargu wykonawcy składają oferty w formie przewidzianej przez zamawiającego, a po upływie terminu do składania ofert następuje udzielenie zamówienia, które w Niemczech odbywa się przez przybicie (*niem. Zuschlag*), podobnie do licytacji. Pojęcie przybicia ma w głównej mierze znaczenie materialno-prawne, gdyż przybicie skutkuje zawarciem umowy o wykonanie zlecenia z wykonawcą. W odróżnieniu od procedury polskiej, gdzie skuteczne zawarcie umowy następuje dopiero z chwilą podpisania stosownych dokumentów przetargowych, w prawie niemieckim decydującym czynnikiem do zawarcia umowy w trakcie przetargu jest właśnie przybicie. Pojęcie przybicia będzie miało znaczenie dla środków zaskarżenia w procedurze przetargowej, warto więc je zapamiętać.

4.1 Przetarg nieograniczony i ograniczony

Poniższa procedura przetargowa opisuje poszczególne etapy dla przetargów nieograniczonych (i w poszczególnych przypadkach również dla ograniczonych) jako formę, która powinna być stosowana w pierwszej kolejności dla zleceń sektora publicznego, o ile inny rodzaj przetargu nie znajdzie wystarczającego uzasadnienia.

4.1.1 Publikacja ogłoszenia

Ogłoszenia o przetargu muszą zostać opublikowane, niekoniecznie w formie papierowej. Dla przetargów powyżej progu unijnego obowiązek publikacji wynika z przepisów unijnych Art. 35 Dyrektywy 2004/18), ogłoszenia o przetargu umieszcza się w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej w Serii S (http://publications.europa.eu/official/index_pl.htm), który jest dostępny bezpłatnie w formie elektronicznej.

W przypadku zamówień narodowych Regulaminy VOL/B oraz VOL/A w par. 12 przewidują możliwość publikacji w gazetach- dziennikach, dziennikach urzędowych, czasopismach branżowych lub na portalach internetowych. Warunkiem zamieszczenia ogłoszenia tylko na portalu internetowych jest możliwość wyszukania ogłoszenia o

przetargu przez narodowych portal internetowy www.bund.de. Portal ten jest obecnie najważniejszą oficjalną urzędową platformą elektroniczną informującą o wszystkich przetargach publicznych.

4.1.2 Terminy składania ofert

Termin dla złożenia oferty musi być podany w ogłoszeniu przez zlecającego. Obejmuje on okres od dnia otrzymania przez wykonawcę uczestniczącego w przetargu dokumentacji przetargowej (dostępnej najczęściej na portalu) do dnia złożenia oferty.

W przypadku zamówień na roboty budowlane najkrótszy termin do złożenia oferty (w przypadku zamówień pilnych) to 10 dni kalendarzowych. Jest to jedyny termin uregulowany przepisami w niemieckim prawie zamówień publicznych. Niemieckie instytucje zlecające mogą kierować się terminami, które przewidział ustawodawca europejski. I tak dla zamówień publicznych w formie przetargu otwartego przekraczających tzw. próg unijny termin do złożenia oferty to okres 52 dni kalendarzowych, dla przetargów ograniczonych termin ten wynosi 40 dni kalendarzowych i jest poprzedzony okresem 37 dni kalendarzowych dla złożenia oferty do udziału w przetargu ograniczonym (art. 38 Dyrektywy 2004/28).

4.1.3 Opis zamówienia

Opis zamówienia, zwany w prawie polskim specyfikacją istotnych warunków zamówienia (potocznie zwana SIWZ) to najważniejszy dokument zlecniodawcy. Opis zamówienia zainteresowany wykonawca otrzymuje na własną prośbę od instytucji zlecającej przetarg lub uzyskuje dostęp do dokumentów w formie elektronicznej po uprzedniej rejestracji w systemie.

Dokumentacja przetargowa składa się z takich elementów jak: opis zamówienia, ogólnych warunków zamówienia na roboty budowlane lub usługi (część B VOB lub VOL), ogólnych warunków technicznych w przypadku zamówienia na roboty budowlane (część C VOB), ewentualnie z dodatkowych warunków zamówienia (*niem. ZVB-Zusätzliche Vertragsbedingungen*) lub dodatkowych warunków technicznych zamówienia (*niem. ZTV-Zusätzliche Technische Vertragsbedingungen*).

Sam opis zamówienia może zawierać tzw. wykaz zamówienia, który zawarty jest w formularzu niepodlegającym zmianom. W wykazie może być zawarty poszczególny opis czynności, które wykonawca musi wykonać (stosowane często w przypadku zamówień na roboty budowlane).

Zlecniodawca może powoływać się w opisie zamówienia na pewne normy, pierwszeństwo przed normami narodowymi mają zawsze normy europejskie.

Użycie konkretnych nazw produktów lub marek jest dopuszczalne tylko w tym przypadku, gdy zastosowanie pojęć ogólnie rozumianych nie pozwoli na wystarczające sprecyzowanie opisu zamówienia.

W przypadku zamówień publicznych przekraczających tzw. próg unijny Komisja Europejska zaleca stosowania tzw. kodów CPV (*ang. CPV-Common Procurement Vocabulary*), które stanowią klasyfikację rodzajów zamówień w postaci 8-cyfrowych kodów (Rozporządzenie Komisji nr 213/2008 z dnia 28 listopada 2007 r.). Każdy z kodów CPV jest przypisany do jednego rodzaju zamówienia określonego opisem konkretnego towaru lub usługi. Wykazy kodów CPV we wszystkich językach urzędowych UE dostępne są na stronie Komisji Europejskiej pod adresem http://simap.europa.eu/codes-and-nomenclatures/codes-cpv/codes-cpv_pl.htm. Określanie zakresu prac zgodnie z nomenklaturą CPV spotykane jest też często w przypadku przetargów podprogowych, odbywających się wg. przepisów narodowych. Warto więc korzystać z polskiej i niemieckiej wersji kodów, co pozwala jednoznacznie określić zakres zamówienia zlecanego przez zamawiającego.

Dla zamówień publicznych na roboty budowlane § 7 Regulaminu VOB w części A zawiera pewne dodatkowe (w odróżnieniu do Regulaminu dla zamówień na usługi –VOL w części A) kryteria dla opisu zamówienia uwzględniając specyfikę zamówienia w branży budowlanej. I tak np. w ust. 1 pod nr 6 zawarty jest obowiązek zlecniodawcy, aby w opisie zamówienia zawarł znaczące warunki budowy, jak np. warunki gruntowe oraz wodne, które mogą wpływać na obiekt budowlany oraz prowadzenie budowy przez wykonawcę.

Ponadto w § 7 ust. 1 pkt. 4 Regulaminu VOB w części A jest mowa o pozycjach zapotrzebowania, których z zasady nie ujmuje się w opisie zamówienia. Pozycje zapotrzebowania dotyczą czynności, których zlecający nie przewidział w zamówieniu, ale wykonawca uważa je za nieodzowne do wykonania zamówienia. Oprócz pozycji zapotrzebowania nierzadko w Warunkach Dodatkowych do zamówienia wykonawca może (lub musi) zaproponować pozycję alternatywną, czyli zamienną dla wcześniej już przedstawionej. Jeśli zlecający zamierza uwzględnić w chwili wyboru oferty również pozycje alternatywne przedstawione przez konkurujących w przetargu, musi przy przeprowadzaniu pełnej oceny ofert wziąć pod uwagę tylko tę pozycję alternatywną.

4.1.4 Kryteria wyboru i ich znaczenie

Kryteria oceny oferty muszą być zawarte w ogłoszeniu lub w wezwaniu do złożenia oferty (w przypadku przetargu ograniczonego). Stanowi to wyraz zasady przejrzystości oraz równości szans dla wszystkich biorących udział w przetargu. Jeśli zamawiający podczas wyboru oferty przypisuje poszczególnym kryteriom większą wagę, np. 40 % ze wszystkich kryteriów stanowi doświadczenie wykonawcy, musi on dać wyraz swojej woli już na etapie ogłoszenia o przetargu.

Kryteria oceny należy podzielić na te związane z osobą lub podmiotem wykonawcy oraz na te związane z samym zamówieniem. W przypadku kryteriów dla wykonawcy mogą one być zweryfikowane na tzw. drugim etapie oceny. Przykładowe kryteria wyboru wykonawcy można znaleźć w przepisach, dla zamówień na roboty budowlane

znajdują się one w § 2 ust. 1 VOB/A, a dla zamówień na usługi w § 2 ust. 1 VOL/A lub w Ustawie O Przeciwdziałaniu Ograniczeniu Konkurencji, tj. w § 97 ust. 4 GWB. We wszystkich trzech wymienionych przepisach można znaleźć podobne sformułowania mówiące, że zamówień udziela się wykonawcom, którzy wykazą się fachowością, wydajnością, niezawodnością oraz przedstawią ofertę w stosownej cenie.

4.1.5 Składanie ofert

Oferta, która jest ostatecznie składana w ramach procedury przetargowej, powinna w pełni spełniać kryteria ustalone przez zleceniodawcę. Po pierwsze, dokumentacja przetargowa musi być złożona w języku urzędowym, czyli niemieckim. Wszelkie załączniki, kalkulacje, zaświadczenia z urzędów, certyfikaty, jeśli stanowią część oferty, powinny być złożone w tłumaczeniu przysięgłym. Zlecający nie ma obowiązku tłumaczenia dokumentów wykonawcy na własny koszt, jeśli znajdują się zatem wśród dokumentacji załączniki niebędące w niemieckiej wersji językowej, zlecający ma prawo uznać, że nie są one prawidłowo złożone.

Przy składaniu oferty należy wystrzegać się od pisania pism przewodnich, a powoływanie się na własne Ogólne Warunki Umów jest błędem kardynalnym.

Nierzadko zdarza się, że wykonawcy składają tzw. oferty wariantowe – za pozwoleniem lub bez pozwolenia zlecającego.

Ofertą wariantową (*niem. Nebenangebot*) jest oferta zawierająca inne czynności niż te opisane w ogłoszeniu o zamówieniu, lecz zmierzające do osiągnięcia tego samego celu, jaki ma być zrealizowany przez zlecenie w ramach danego przetargu publicznego. Składanie ofert wariantowych bez wezwania przez zamawiającego jest dozwolone w przypadku zamówień na roboty budowlane (§ 8 ust. 2 nr 3 VOB/A), o ile zamawiający nie wykluczył wyraźnie, że oferty wariantowe są niedozwolone. W przetargach organizowanych dla zamówień na usługi ustawodawca wykluczył możliwość składania ofert wariantowych, o ile zlecający wyraźnie nie zaznaczy, że dopuszcza ich składanie wraz z resztą dokumentów (§ 8 ust. 4 VOL/A).

Podsumowując, można uznać, że w zamówieniach na roboty budowlane warto korzystać z prawa złożenia oferty wariantowej, o ile zlecający nie wykluczył ofert wariantowych w opisie zamówienia; w zamówieniach na usługi natomiast należy kierować się wolą zlecającego i składać ofertę wariantową tylko wówczas, gdy o nią poprosi.

4.1.6 Wybór oferty

Wybór oferty poprzedza tzw. ocena i porównanie ofert, która przebiega w czterech etapach:

I Etap – etap formalny

Na tym etapie zlecający bada, czy oferta spełnia wszystkie kryteria formalne, tzn. czy zawiera wszystkie wymagane załączniki, czy jest podpisana, złożona w terminie etc. Treść merytoryczna oferty nie ma większego znaczenia dla dokonania oceny, czy oferta spełnia wymogi formalne.

Jeśli zlecający uzna, że oferta nie zawiera wszystkich wymaganych dokumentów bądź też stwierdzi inne braki formalne polegające np. na braku podpisu, niedołączeniu wyliczeń ceny etc., dalsze postępowanie z tak wybrakowaną ofertą uzależnione jest od tego, czego dotyczy przetarg, tj. które z Regulaminów należy stosować (roboty budowlane/usługi/usługi w ramach wykonywania wolnego zawodu). Regulamin dla zamówień publicznych na roboty budowlane przewiduje w § 16 ust. 3 VOB/A obowiązek zlecającego do wezwania wykonawcy do złożenia brakujących oświadczeń lub zaświadczeń w terminie 6 dni kalendarzowych, o ile oferta nie zostanie wykluczona z innych braków formalnych wymienionych enumeratywnie w § 16 ust. 1 lub ust. 2 VOB/A, do których należą np.: złożenie oferty po terminie przewidzianym w ogłoszeniu, złożenie oferty w formie nieprzewidzianej przez zlecającego, oferta zawierająca błędne oświadczenia wykonawcy dotyczące jego fachowości, wydajności i wiarygodności. W przypadku zamówień na usługi zlecający może na zasadzie uznania żądać dostarczenia brakujących dokumentów, nie jest to jednak jego obowiązkiem, lecz wynika z dobrej woli (§ 16 ust. 2 VOL/A).

Błędy formalne to np.: błędy, które praktycznie bez sprawdzania zawartości prowadzą do wykluczenia z postępowania: brak danych odnośnie cen; brakujący podpis; zmiany w dokumentacji przetargowej; oferty spóźnione, chyba, że oferent za nie nie odpowiada; złożenie wykluczonych ofert alternatywnych i propozycji rozwiązań wariantowych oraz błędy, które mogą fakultatywnie prowadzić do wykluczenia z postępowania: np. brakujące dane i wyjaśnienia czy nieoznakowanie ofert alternatywnych i rozwiązań wariantowych.(JM)

II Etap- ocena osobistych przydatności/kwalifikacji

Ocena osobistych kwalifikacji wykonawcy polega na sprawdzeniu jego wiedzy specjalistycznej, umiejętności oraz wiarygodności. Wykonawca musi być w stanie zrealizować zamówienia nie tylko w sposób rzeczywisty, ale również zgodny z prawem. Stąd jednym z kryteriów oceny może być np. kontrola posiadania licencji lub patentu na produkcję zamówionych towarów. Jeśli okaże się, że kryteria nie są spełnione, w przypadku przetargów ograniczonych, oferta nie jest rozpatrywana na następnym etapie, tzn. wykonawca nie jest zaproszony do wzięcia udziału w dalszej części przetargu.

II etap – ocena ceny

Podczas kontroli kwalifikacji ceny odrzucane są te oferty, które charakteryzują się rażąco wysoką lub niską ceną.

IV etap – ocena końcowa

Ocena końcowa uwzględnia wszystkie pozostałe kryteria potrzebne do przeprowadzenia końcowego wyboru, takie jak: jakość, cena, wartość techniczna, estetyka, celowość, wpływ na środowisko, rentowność, serwis gwarancyjny i pogwarancyjny etc.

Niemiecki ustawodawca stosuje pojęcie wyboru „oferty najbardziej ekonomicznej”, co nie jest równorzędne z pojęciem oferty najtańszej. Cena odgrywa dużą rolę, ale nie jest jedynym czynnikiem wpływającym na wybór oferty. Samo kryterium najniższej ceny nie może być miarodajne dla wyboru oferty (§ 16 ust. 6 pkt. 3 VOB część A oraz § 18 ust. 1 VOL część A).

Uwzględniając niemiecką praktykę stosowania zasady wyboru „oferty najbardziej ekonomicznej” oraz twarde zapisy w Regulaminach VOB oraz VOL dotyczących stosowania kryterium najniższej ceny zlecający powinien kierować się przy ostatecznym wyborze następująca regułą:

- a. jeśli inne kryteria niż cena nie odgrywają większej roli w dokonywaniu wyboru oferty, należy sprawdzić, czy są one spełnione na zasadzie TAK lub NIE,
- b. jeśli inne kryteria niż cena mają odgrywać większą rolę w dokonywaniu wyboru oferty, należy w zamówieniu wskazać ich wartość w stosunku do całości oferty, wyrażoną najczęściej w procentach.

4.1.7 Udzielenie zamówienia, zawarcie umowy

Po przeprowadzeniu ostatniego etapu wyboru oferty zlecający udziela zamówienia, następuje tzw. przybicie (*niem. Zuschlag*) i w tej samej chwili dochodzi do zawarcia umowy z wybranym oferentem. Problematyka prawna, jak wiąże się z przybiciem oraz jednoczesnym zawarciem skutecznej umowy jest bardzo szeroka, w szczególności nabiera znaczenia w chwili, gdy składane są zastrzeżenia do przeprowadzenia przetargu bądź odwołania. Stąd też warto pamiętać o terminach do składania zastrzeżeń, wniosków i zażaleń oraz korzystać z prawa do wskazania ewentualnych zauważalnych błędów w procedurze przetargowej jeszcze na etapie nierozstrzygniętego przetargu (patrz pkt. 6).

Treść umowy zawieranej po udzieleniu zamówienia znana jest uczestniczącemu w przetargu już na początku procedury przetargowej, wszystkie części składowe umowy muszą być wymienione w opisie zamówienia, a składają się na nie:

- oferta przygotowana przez wykonawcę,
- dla zleceń na umowy budowlane – części B i C z regulaminu VOB, dla zleceń na usługi – część B z regulaminu VOL,
- inne warunki zawarcia umowy wymienione w opisie zamówienia, np. zabezpieczenie finansowe na wykonanie zlecenia (*niem. Sicherheitsleistung*), które może być wymagane w maks. wys. 5 % wartości zlecenia.

4.1.8 Informacja zlecającego o udzieleniu zamówienia

Po udzieleniu zamówienia zlecający ma obowiązek (w określonych przypadkach) podać publicznie informację o zakończeniu przetargu oraz o wyborze wykonawcy, przy czym obowiązek publicznej informacji dotyczy przetargów ograniczonych dla zamówień poniżej tzw. progów unijnych o wartości powyżej 25.000 EUR netto dla zamówień na roboty budowlane oraz usługi i powyżej 15.000 EUR dla zamówień na roboty budowlane przy przetargach z wolnej ręki. Dla zamówień powyżej tzw. progów unijnych w obydwu Regulaminach, tj. § 23 VOL/A -EG (usługi) oraz § 18 a VOB/A-EG (roboty budowlane) zawarte są przepisy o obowiązku publikacji każdego wyniku przetargu.

4.2 Zamówienie z wolnej ręki

Zamówienia z wolnej ręki (których „europejskim” odpowiednikiem jest procedura udzielenia zamówień z negocjacją) są odformalizowaną formą udzielania zamówień publicznych, jednak niepozbawioną podstawowych zasad panujących w systemie prawa zamówień publicznych, tj. np. zasady równości szans czy przejrzystości postępowania. Podstawową różnicą między procedurą przetargu nieograniczonego lub ograniczonego a zamówieniem z wolnej ręki jest fakt, że przy zamówieniach z wolnej ręki zlecający może negocjować z uczestniczącymi w przetargu.

4.2.1 Zastosowanie zamówień z wolnej ręki

Zamówienia z wolnej ręki stanowią na „drabinie” wszystkich form zamówień trzecie miejsce i stosuje się wtedy, gdy zamówienie nie może być zrealizowane w przetargu nieograniczonym ani ograniczonym. Nierzadko zlecający może zrealizować swoje zamówienie tylko poprzez rozpisanie przetargu z zamówieniem z wolnej ręki, ponieważ wcześniejsze rozpisane przetargi nieograniczone i ograniczone nie zakończyły się pozytywnym wyborem wykonawcy. Ponadto zamówienia z wolnej ręki stosuje się dla zamówień bardzo pilnych lub też o niewielkiej wartości, która dla zamówień na usługi wynosi maks. 500 EUR netto, a dla zamówień na roboty budowlane 10.000 EUR netto.

W przypadku poszczególnych krajów związkowych, w zamówieniach z wolnej ręki istnieją odrębne wartości progowe i tak np. w Hesji jest to 100.000 EUR dla zamówień na usługi i 100.000 EUR na roboty budowlane, w Berlinie natomiast odpowiednio 7.500 i 10.000 EUR (MW).

4.2.2 Składanie ofert

Oferty składa się w terminach przewidzianych przez zlecającego. Oferty trzymane są w tajemnicy do dnia upływu terminu do składania ofert.

4.2.3 Wybór oferty

Przed dokonaniem wyboru oferty zlecający przeprowadza negocjacje ze wszystkim oferentami. Negocjacje mają na celu wyłonić tego wykonawcę, który spełni wszystkie oczekiwania zlecającego. Każdy z wykonawców biorący udział w przetargu powinien otrzymać możliwość wzięcia udziału w negocjacjach i być informowany na bieżąco o ich wynikach. Celem negocjacji jest ostateczne ustalenie parametrów zlecenia, tj. sposobu jego wykonania, ceny i innych warunków w taki sposób, aby sam przedmiot zlecenia pozostał ten sam. Jeśli zlecający ustali w wyniku negocjacji z jednym z wykonawców termin wykonania zlecenia, pozostali wykonawcy również muszą zostać poinformowani o tym uzgodnieniu, aby mieli możliwość dokonania nowych kalkulacji oferty pod kątem wykonania zlecenia w tym terminie.

5. Przystąpienie do przetargu przez polskiego przedsiębiorcę

Polski przedsiębiorca przystępujący do przetargu organizowanego przez niemiecką instytucję, ma na równi z niemieckimi wykonawcami biorącymi udział w przetargu, prawo do wzięcia w nim udziału. Jego oferta podlega takiej samej ocenie jak oferty pozostałych kandydatów, tj. w sposób równy, bez dyskryminacji ze względu na pochodzenie. Aby jednak oferta polskiego przedsiębiorcy miała szansę na wybór przez zlecającego, musi spełniać wszystkie wymogi i kryteria zadane przez instytucję organizującą przetarg tak jak i pozostałe oferty pochodzące od niemieckich wykonawców. Polski przedsiębiorca może zatem oczekiwać, że będzie traktowany na równi z pozostałymi niemieckimi wykonawcami i jednocześnie nie może oczekiwać pobłażliwego traktowania wobec niego ze względu np. na bariery językowe lub nieznajomość przepisów.

5.1 Wyszukiwanie ofert – wezwań do udziału w przetargu

Wyszukiwanie ogłoszeń o organizowanych przetargach należy rozpocząć od Internetu. W Niemczech nie istnieje jeden centralny portal, publikujący ogłoszenia o przetargach. Największą platformą zrzeszającą wszystkie przetargi organizowane w Niemczech jest strona www.bund.de, na której znajdują się przetargi organizowane zarówno przez urzędy federalne jak i związkowe.

Niektóre z ministerstw federalnych posiadają osobne podstrony, na których publikują informacje o przetargach związanych z własnym zapotrzebowaniem lub zapotrzebowaniem innych instytucji. Przy Ministerstwie Spraw Wewnętrznych (niem. *Bundeministerium des Innern*) działa tzw. Urząd Zapotrzebowania (niem. *Beschaffungsamt*), który organizuje przetargi dla wszystkich instytucji rządowych. Oferty można znaleźć na stronie www.bescha.bund.de.

Zaopatrzenie niemieckiej armii (Bundeswehr) w sorty mundurowe leży w gestii spółki LH Bundeswehr Bekleidungs-gesellschaft mbH (LHBw). Postępowania przetargowe dostępne są pod adresem: <http://www.lhbw.de/ausschreibungen/einkauf-lhbw.html>

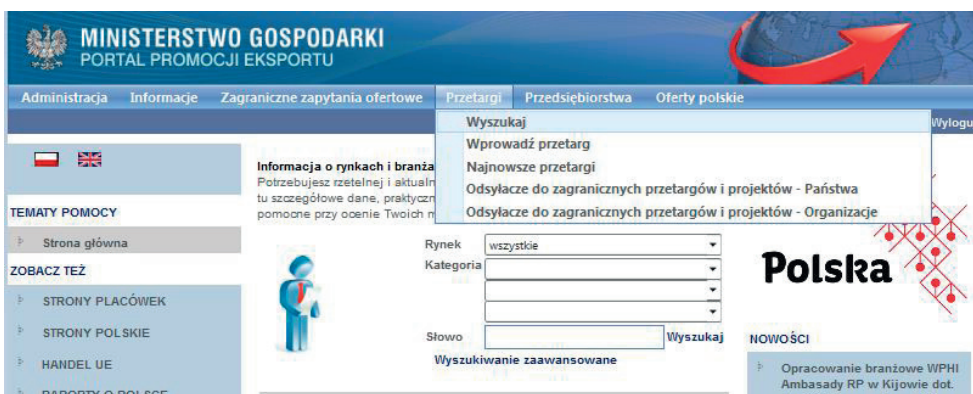
Inną popularną platformą stworzoną w celu realizacji zamówień publicznych w drodze elektronicznej jest www.evergabe-online.de. Jak sama nazwa mówi, platforma skierowana jest na obsługiwanie zamówień publicznych, w których wymiana dokumentów przebiega głównie w formie elektronicznej. Aby móc wziąć udział w przetargu ogłoszonym i realizowanym w formie elektronicznej należy zapoznać się z warunkami udziału w elektronicznym przetargu oraz przede wszystkim być w posiadaniu certyfikowanego podpisu elektronicznego.

Szczegółowy wykaz portali publikujących informacje o przetargach na rynku niemieckim znajduje się w pkt. 7.

5.2 Informacje i doradztwo ze strony WPHI Berlin - Portal Promocji Eksportu

WPHI Berlin gromadzi informacje o ogłaszanych w Niemczech przetargach na roboty budowlane i dostawy oraz publikuje krótkie informacje o poszczególnych ogłoszeniach na stronie Portalu Promocji Eksportu (<http://www.eksporter.gov.pl/>), zwanym w dalszym tekście PPE. Jest to prowadzony przez Ministerstwo Gospodarki RP centralny portal promujący polską gospodarkę za granicami naszego kraju. Znajdują się tam m.in. informacje makroekonomiczne o poszczególnych rynkach, ogłoszenia o przetargach oraz zapytania ofertowe zagranicznych przedsiębiorców poszukujących kooperantów w Polsce, nie tylko z rynku niemieckiego, ale także z innych państw, w których działają Wydziały Promocji Handlu i Inwestycji. Po dokonaniu bezpłatnej rejestracji na portalu, każdy polski przedsiębiorca ma możliwość nieodpłatnego korzystania ze zgromadzonych tam zasobów.

Publikowane na PPE informacje o przetargach na rynku niemieckim mają formę krótkich informacji w jęz. polskim oraz załącznika w postaci oryginalnego ogłoszenia o przetargu w jęz. niemieckim. Zawierająca polskie komentarze przykładowa informacja o przetargu w jęz. niemieckim znajduje się w pkt. 8. Informacje te umożliwiają przedsiębiorcy podjęcie decyzji o celowości zamówienia dokumentacji przetargowej i uczestnictwie w danym postępowaniu. Po zalogowaniu się do PPE i wyborze zakładki Przetarg istnieje możliwość przeszukiwania zasobów portalu pod względem numeru przetargu, poszczególnych rynków zagranicznych, branży, terminu składania ofert, daty wprowadzenia ogłoszenia o przetargu. Portal wyposażony jest ponadto w wyszukiwarkę tekstową. Przykład widoku ekranu:

Po wybraniu interesującego przetargu, poniżej informacji w jęz. polskim dostępny jest załącznik w jęz. niemieckim (nazwany zgodnie z nr przetargu), który zawiera dodatkowe dane m.in. o sposobie zamówienia dokumentacji przetargowej i jej ewentualnej cenie, wymaganych dokumentach poświadczających wiarygodność firmy ubiegającej się o zamówienie, dane instytucji rozpatrującej odwołania oraz inne ważne informacje dotyczące danego postępowania przetargowego. Przykład widoku ekranu:

The screenshot shows the 'MINISTERSTWO GOSPODARKI PORTAL PROMOCJI EKSPORTU' website. The main navigation bar includes links for 'Informacje', 'Zagraniczne zapytania ofertowe', 'Przetargi', 'Przedsiębiorstwa', and 'Oferty polskie'. A search bar with 'Użytkownik' and 'Hasło' fields is present. On the left, there's a sidebar with a list of links under 'ZOBACZ TEŻ' including 'STRONY PLACÓWEK', 'STRONY POLSKIE', 'HANDEL UE', 'RAPORTY O POLSCE', 'ORGANIZACJE WSPIERAJĄCE WYMIANĘ HANDLOWĄ', 'IZBY GOSPODARCZE', 'INFORMATOR EKONOMICZNY O KRAJACH ŚWIATA', and 'BIULETYNY - RYNKI ZAGRANICZNE'. The main content area displays 'Dane przetargu' for tender number 72439. It lists the tendering institution as 'Staatliches Bauamt München 2', provides contact details, and specifies the tender subject as 'Okna, drzwi i podobne elementy'. It also mentions the location 'München', the deadline '2014-02-19', and the language 'niemieckim'. A contact person 'Michał Wielgosz' is listed. At the bottom, there's a 'Załączniki' section showing a file named '13A1455'.

Rocznie WPHI Berlin publikuje na Portalu Promocji Eksportu ponad 2000 informacji o przetargach ogłaszanych na rynku niemieckim.

Zachęcamy również do wizyty na stronie Wydziału Promocji Handlu i Inwestycji w Berlinie (<https://berlin.trade.gov.pl/pl>). Znajdują się tu informacje z rynku niemieckiego, analizy poszczególnych branż niemieckiej gospodarki, informacje o wydarzeniach (targach, konferencjach, wystawach) organizowanych przez WPHI z myślą o polskich przedsiębiorcach, a także wszystkie wydane drukiem poradniki w wersji elektronicznej. (MW)

Dobre rady: Pozyskaj informację o zleceniodawcy publicznym za pośrednictwem ww. linków, platform przetargowych i stron internetowych. Ustal właściwą komórkę organizacyjną instytucji oraz osoby odpowiedzialne w niej za zakupy. Dla oceny możliwego zapotrzebowania zapoznaj się z publikowanymi przez te instytucje planami zakupów i przewidzianym budżetem. Kontaktuj się z zleceniodawcami publicznymi osobiście, ale unikaj sytuacji krępujących czy niejednoznacznych dla osób reprezentujących zleceniodawcę. (JM)

5.3 Przygotowanie oferty – częste problemy

Decydując się na udział w przetargu organizowanym przez niemieckie instytucje polski przedsiębiorca może spotkać się w wieloma nieznanymi mu pojęciami lub procesami, które nie występują w polskim systemie prawa zamówień publicznych. Poniższe wyjaśnienia mają na celu przybliżyć niektóre z pojęć nieznanymi odzwierciedlenia w polskim prawie zamówień publicznych.

5.3.1 Prekwalifikacja (*niem. Präqualifikation*)

Częstym warunkiem stawianym przez zamawiającego w przetargu publicznym jest tzw. prekwalifikacja, czyli spełnienie pewnych kryteriów przed ostatecznym wyborem dokonany przez zlecającego. Prekwalifikacja stosowana jest zarówno przy zamówieniach na usługi jak i na roboty budowlane (§ 6 ust. 4 VOL/A oraz § 6 ust. 3 VOB/A). Zlecający uzna warunek prekwalifikacji za spełniony, jeśli startujący w przetargu przedłoży certyfikat z uznanej instytucji wydającej zaświadczenia o prekwalifikacji potwierdzający, że zostały spełnione określone warunki do wydania takiego certyfikatu.

5.3.1.1 Cel prekwalifikacji

Celem wprowadzenia prekwalifikacji przez urzędy organizujące przetargi był z jednej strony interes zlecającego w przyśpieszeniu i ułatwieniu procedury sprawdzania złożonych ofert, z drugiej strony przyświecał mu interes startujących w przetargu, aby zmniejszyć ilość składanych zaświadczeń oraz oświadczeń, które są identyczne dla wielu przetargów i mogą być stosowane w takiej samej formie parokrotnie.

5.3.1.2 Instytucje wydające certyfikaty

Certyfikaty o prekwalifikacji wydawane są przez uznane instytucje specjalizujące się w badaniu kryteriów wymaganych do wydanie certyfikatu, które zostały powołane do życia przez niemiecki samorząd gospodarczy (Izby Przemysłowo-Handlowe, IHK). Listę przykładowych instytucji można znaleźć na stronach Izby Przemysłowo-Handlowych poszczególnych krajów związkowych lub też na stronie www.pq-vol.de, gdzie znajdują się poszczególne linki do stron internetowych instytucji certyfikujących. Są to instytucje wydające certyfikaty o prekwalifikacji wyłącznie dla firm realizujących dostawę i usługi.

Wykonawcy uczestniczący w przetargach na roboty budowlane powinni wybrać jako instytucję certyfikującą jedną z obecnie pięciu działających na rynku, właściwą dla certyfikowania przedsiębiorstw o profilu budowlanym. Na stronie www.pq-verein.de znajduje się lista uznanych instytucji certyfikujących przedsiębiorstwa z branży budowlanej.

Instytucje wydające decyzje o prekwalifikacji w budownictwie zostały powołane do życia przez federalne i landowe ministerstwa, którym podlegają zagadnienia związane z robotami budowlanymi oraz związki gmin jako zamawiający. Strona wykonawców reprezentowana jest w instytucjach certyfikujących przez stowarzyszenia branżowe budownictwa. (MW)

5.3.1.3 Certyfikat

Jeśli zamiarem przystępującego do przetargu jest złożenie wielu ofert w ciągu jednego roku (niekoniecznie do jednego zlecającego, mogą to być różne instytucje), warto postarać się o certyfikat świadczący o prekwalifikacji. Składając wniosek o wydanie certyfikatu należy dokonać jednorazowej opłaty, wypełnić wszystkie formularze wymagane przez instytucję certyfikującą oraz dołączyć wymagane załączniki, które będą podstawą do oceny, czy wnioskodawca spełnia wymogi do uzyskania potwierdzenia o prekwalifikacji.

Do kryteriów badanych przez instytucje wydające certyfikaty o prekwalifikacji należą wybrane kryteria wymagane na etapie składania ofert w przetargu. Uzyskanie certyfikatu wiąże się zatem z urzędowym potwierdzeniem spełnienia tych kryteriów i tym samym zaoszczędzeniem czasu oraz kosztów pozyskiwania niektórych zaświadczeń przez wykonawcę po raz kolejny. Certyfikat jest ważny jeden rok, przedłużenie ważności na kolejny rok wiąże się poniesieniem dodatkowych opłat wg. cennika wybranej instytucji. Ceny usług poszczególnych instytucji prekwalifikujących są zróżnicowane (od 180 EUR netto w przypadku usług do 450 EUR netto w przypadku robót budowlanych) i mogą łączyć się np. z różnego rodzaju rabatami. Zróżnicowane mogą być również okresy rozpatrzenia wniosków i otrzymania certyfikatu. Warto więc porównać oferty poszczególnych instytucji i wybrać najbardziej odpowiadającą potrzebom Państwa firmy.

5.3.1.4 Kryteria prekwalifikacji

Podczas prekwalifikacji najczęściej sprawdzane bądź wymagane są następujące kryteria:

- oświadczenie o braku wszczęcia postępowania upadłościowego wobec wykonawcy,
- oświadczenie, że wykonawca lub osoba odpowiedzialna za zarząd w firmie wykonawcy nie popełnił(a) żadnych ciężkich przestępstw,
- zaświadczenie z Urzędu Skarbowego o niezaleganiu z podatkami,
- zaświadczenie z Kasy Chorych - w przypadku ubezpieczenia w Niemczech lub ZUS w przypadku ubezpieczenia w Polsce o niezaleganiu ze składkami,
- potwierdzenie zarejestrowania działalności lub
- wyciąg z Rejestru Handlowego lub w przypadku rejestracji w Polsce - Krajowego Rejestru Sądowego (w przypadku obowiązku rejestracji),
- zaświadczenie z izb handlowych, cechów lub samorządów w przypadku konieczności przynależności,

- oświadczenie o przychodzie oraz liczbie zatrudnionych,
- oświadczenie o referencjach lub referencje,
- zaświadczenie o posiadaniu polisy OC.

Wszystkie powyższe wymogi są, można powiedzieć, absolutnym standardem wymaganym przez każdego niemieckiego zlecającego w procedurze przetargu publicznego. Przeniesienie postępowania sprawdzającego te kryteria na inny podmiot i umożliwienie uzyskania jednorazowo certyfikatu dla wykonawcy przynosi obu stronom postępowania w przetargu wiele korzyści.

5.3.1.5 Dalsze zalety prekwalfikacji

Inną zaletą uzyskania prekwalfikacji jest zaistnienie w bazie danych instytucji udzielających zaświadczenie o prekwalfikacji, do których dostęp mają również urzędy organizujące przetargi. Zlecający sięga do bazy firm z prekwalfikacją w przypadku organizowania przetargu ograniczonego, kiedy do udziału w przetargu może zaprosić tylko wybranych wykonawców. Spełnienie warunków prekwalfikacji oraz tym samym zapisanie przedsiębiorstwa w bazie danych przez instytucje prekwalfikujące może pomóc w uzyskaniu przewagi nad innymi kandydatami, którzy tych warunków nie spełniają na etapie początkowym oraz na etapie sprawdzania np. takich kryteriów jak profesjonalizm lub wiarygodność wykonawcy.

Posiadanie prekwalfikacji przez firmy będące podwykonawcami w zakresie robót budowlanych uwalnia ponadto generalnego wykonawcę od odpowiedzialności za składki odprowadzane przez swoich podwykonawców do urlopowej kasy budownictwa (SOKA) i innych składek z tytułu ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia od nieszczęśliwych wypadków.

Generalnie można wyjść z założenia, że posiadanie certyfikatu prekwalfikacji nadaje przedsiębiorstwu uczestniczącemu w przetargu większą powagę, pozwalając uzyskać przewagę nie tylko w przypadku uczestnictwa w przetargach publicznych, lecz również w przypadku oferowania usług odbiorcom prywatnym, poza systemem zamówień publicznych.

*Alternatywą dla prekwalifikacji, szczególnie w sytuacji jednorazowego ubiegania się o zamówienie publiczne jest tzw. **oświadczenie własne dla przedsiębiorstw nie prekwalifikowanych** (niem. *Eigenklärung zur Eignung*) - załącznik nr 8.3 – Formularz 124. Do oświadczenia należy załączyć polskie odpowiedniki przetłumaczone na niemiecki przez tłumacza przysięgłego. Chodzi o np. zaświadczenie o przynależności do izby gospodarczej, ewent. zrzeszenia branżowego oraz dokument poświadczający posiadanie uprawnień budowlanych. W piśmie przekazującym dokumenty należy umieścić informację, że w Polsce nie ma obligatoryjnej przynależności do izby gospodarczej. Odnosnie *Berufsgenossenschaft* – to typowa tylko dla Niemiec organizacja zajmująca się ustawowym ubezpieczeniem od nieszczęśliwych wypadków dla różnych branż (jest 9 takich instytucji). Składkę płaci tylko pracodawca. W ww. piśmie trzeba wyjaśnić, że w Polsce istnieje ustawowe ubezpieczenie od NW opłacone w ramach składki na ZUS. (JM)*

5.3.2 Oświadczenie własne (niem. *Eigenklärung*)

Oświadczenia własne, tj. podpisane przez wykonawcę lub osobę zarządzającą firmą wykonawcy stanowią często załącznik (lub załączniki, jeśli oświadczeń należy złożyć więcej) do oferty w postępowaniu przetargowym. Zlecający wymaga złożenia oświadczeń dotyczących różnych kwestii, najczęściej ograniczają się one do kryteriów opisanych wyżej w certyfikatach o prekwalifikacji lub zawierają stwierdzenia o niekaralności, o niezaleganiu z podatkami, składkami i innymi opłatami, o nienałożeniu kary ani grzywny na wykonawcę lub jego przedsiębiorstwo itp.

Wzory oświadczenia są najczęściej przygotowane wcześniej przez zlecającego, zadaniem wykonawcy jest zapoznanie się z ich treścią i -w przypadku spełnienia kryteriów- złożenie podpisu. Wraz z podpisem wykonawca oświadcza, że spełnia kryteria wymienione w oświadczeniu, czasami oświadczenie zawiera regulację dotyczącą wyrażenia zgody przez podpisującego na przeprowadzenie kontroli przez zlecającego w celu sprawdzenia poprawności oświadczeń zawartych w nim. Kontrola prawdziwości złożonych oświadczeń może nastąpić również bez jej zapowiedzi, zlecający może zażądać stosownych zaświadczeń np. w trakcie dokonywania wyboru oferty (patrz etapy wyboru, pkt. 4.1.5) lub też po udzieleniu zlecenia.

Poradnik zawiera w części 8.2 wzory 2 oświadczeń (przykłady nr 1 i nr 2), które w podobnej wersji mogą stanowić załączniki do dokumentacji przetargowej.

5.3.3 Ubezpieczenie od odpowiedzialności zawodowej

Częstym dokumentem żądanym przez zlecającego jest polisa potwierdzająca ubezpieczenie od odpowiedzialności cywilnej. W przypadku zamówień na roboty budowlane posiadanie polisy należy do podstawowych standardów (nie tylko w zakresie zamówień publicznych), zlecający podaje najczęściej minimalne sumy ubezpieczenia, jakie ubezpieczyciel musi zagwarantować. W Niemczech stosuje się często w polisach ubezpieczeniowych podział na sumy gwarancyjne dla szkód związanych ze szkodą na osobie, na rzeczach materialnych i na majątku. Posiadanie jednej polisy ubezpiecze-

niowej pokrywającej jedną sumą gwarancyjną wszystkie rodzaje szkód może w niektórych przypadkach okazać się niewystarczające. Warto pomyśleć zatem wcześniej o zawarciu stosownej umowy ubezpieczeniowej, aby w chwili startu do przetargu móc wykazać się wystarczającą ochroną ubezpieczeniową.

5.3.4 Wykazanie przynależności do izb, cechów lub samorządów

W niektórych ogłoszeniach o przetargach znajduje się jako jeden z załączników do oferty oświadczenie o przynależności do izb zawodowych, cechów lub innych samorządów. Dla wybranych zawodów przynależność do izby zawodowej lub samorządu może być warunkiem podjęcia działalności w zawodzie (np. dla architektów, doradców podatkowych), a dla innych zawodów dobrowolna przynależność do cechu lub innego zrzeszenia zawodowego może stanowić potwierdzenie ich fachowości oraz profesjonalizmu. Niemiecki zlecający może wymagać od polskiego wykonawcy potwierdzenia przynależności tylko do polskiego cechu, samorządu itp., jeśli startujący do przetargu może wykazać się dodatkowym- i np. nagradzanym punktami przy wyborze oferty- atutem takiej przynależności, warto wykazać to w chwili składania dokumentów przetargowych.

Innymi dodatkowo wymaganymi dokumentami mogą być np. oświadczenia: o stosowaniu w oddelegowaniu pracowników do Niemiec płacy minimalnej, uzyskaniu dla nich z ZUS formularza A1, a przy ubieganiu się o zamówienia w przetargach na wykonanie robót budowlanych zapewnienia o zgłoszeniu oddelegowanych pracowników do niemieckiej kasy urlopowej budownictwa (niem. SOKA-Bau). (JM)

5.4 Etap złożenie oferty

Samo złożenie oferty (tj. pełnej dokumentacji przetargowej) może odbyć się dwójako – albo za pomocą tradycyjnej wysyłki pocztowej bądź też drogą elektroniczną, jeśli zlecający dopuszcza taką formę składania ofert. Coraz częściej instytucje zlecające korzystają z tej drugiej formy przyjmowania ofert, ograniczając większą część postępowania przetargowego do formy elektronicznej. Jest to szybki i tańszy sposób na zgromadzenie ofert, zarówno dla zlecających jak i dla startujących do przetargu. Wykonawcy muszą pamiętać o posiadaniu elektronicznego podpisu, a nierzadko wymaganiem jest rejestracja na portalu dla wykonawców.

5.4.1 Wymogi formalne (e-sygnatura, j. niemiecki)

W przypadku przesyłania ofert drogą elektroniczną wymagany jest podpis elektroniczny, tzw. e-sygnatura. Podpis elektroniczny będzie ważny, jeśli został zamówiony w firmie posiadającej uprawnienia do wydawania podpisów elektronicznych. Z uwagi na brak wyraźnych regulacji prawnych na poziomie prawa europejskiego oraz w niemieckim prawie narodowym o uznawaniu podpisów elektronicznych z innych krajów unijnych, podpis elektroniczny wydany przez polski podmiot świadczący usługi certy-

fikacyjne w zakresie podpisu elektronicznego (obecnie jest ich na polskim rynku pięć) może zostać uznany za niespełniający warunki niemieckiego ustawodawcy. Stąd też, polski przedsiębiorca chcący posługiwać się wyłącznie drogą elektroniczną przy składaniu oferty, musi upewnić się, czy polski podpis elektroniczny będzie uznany lub też zamówić odpowiednio wcześniej jego niemiecki odpowiednik.

Poniżej przedstawiono poszczególne kroki, które podjąć należy w celu wzięcia udziału w postępowaniu przetargowym na drodze elektronicznej za pomocą największej platformy tego rodzaju w Niemczech, portalu e-Vergabe (<http://www.evergabe-online.info>):

- Wystąpienie o przyznanie podpisu elektronicznego, umożliwiającego m.in. cyfrowy podpis składanej oferty, w jednej z firm udostępniających tego rodzaju certyfikaty. Listę firm wraz ze szczegółowymi informacjami na temat uzyskiwania podpisu cyfrowego znajdują się pod adresem: http://www.evergabe-online.info/e-Vergabe/DE/5%20Service/Unterstuetzte%20Zertifikate/artikel_zertifikate.html?nn=5229548

Możliwe jest uzyskanie zaawansowanego i kwalifikowanego podpisu elektronicznego. Podpis zaawansowany występuje w postaci pliku, podpis kwalifikowany wymaga uzyskania odpowiedniej karty kryptograficznej i czytnika. W przypadku portalu e-Vergabe korzystanie z jego zasobów możliwe jest wyłącznie w przypadku posiadania podpisu wydanego przez poniższe urzędy certyfikacji:

D-Trust GmbH

Datev eG

Deutsche Telekom AG

Deutscher Sparkassen Verlag GmbH

Deutscher Sparkassen Verlag GmbH FORTGESCHRITTEN

Signtrust

Signtrust 2013

Signtrust 2013 FORTGESCHRITTEN

Signtrust FORTGESCHRITTEN

TC TrustCenter

Proces uzyskiwania podpisu elektronicznego może trwać od 1 do 2 tygodni. Opłaty za uzyskanie podpisu mogą być zróżnicowane zależnie od centrum certyfikacji. Zachęcamy do porównania ofert wymienionych wyżej centrów i wybrania sposobu uzyskania podpisu najbardziej odpowiadającego wymogom Państwa firmy.

- Instalacja wymaganego oprogramowania. Do korzystania z platformy wymagane jest oprogramowanie Java i OpenLimit.
- Uruchomienie oprogramowania AnA <http://www.evergabe-online.de/eVergabeClient/ana/ana.jnlp>, służącego do komunikacji z portalem.
- Rejestracja na portalu e-Vergabe za pomocą uruchomionego asystenta AnA. Korzystanie z oprogramowania możliwe jest w jęz. niemieckim i angielskim, jednak bezwzględnie należy pamiętać o formułowaniu ofert w jęz. niemieckim. Oferty złożone w innych językach są odrzucane jako niespełniające wymagań formalnych.
- Po przeprowadzeniu procesu rejestracji możliwe jest korzystanie z zasobów portalu: dostęp do elektronicznej dokumentacji przetargowej, formułowanie i elektroniczne przesyłanie do instytucji ogłaszających przetarg ofert podpisanych za pomocą posiadanego podpisu cyfrowego.

W przypadku wykorzystania drogi elektronicznej, oprócz oszczędności czasu i eliminacji ryzyk związanych z przesyłaniem dokumentacji i dostarczeniem oferty na drodze pocztowej, przedsiębiorca bardzo często zyskuje możliwość uniknięcia tzw. opłaty ochronnej (niem. Schutzgebühr), pobieranej zwykle za udostępnienie dokumentacji w tradycyjnej formie drukowanej. (MW)

Rada Unii Europejskiej planuje zmienić rozporządzenie w sprawie identyfikacji elektronicznej i usług zaufania w odniesieniu do transakcji elektronicznych na rynku wewnętrznym. Nowe przepisy będą obowiązywały od 1 lipca 2016 r. i umożliwią wzajemne uznawanie przez państwa członkowskie m.in. podpisów elektronicznych.

5.4.2 Kontakt z zleceniodawcą, zakaz renegocjacji

Do chwili udzielenia zamówienia zlecający może kontaktować się z biorącym udział w przetargu tylko w takich przypadkach, gdy nie spowoduje to naruszenia zasady równości szans dla pozostałych startujących w przetargu, tzn. może np. upewnić się, czy kryteria kwalifikacji osobistych są spełnione, zapytać o źródło materiałów budowlanych lub poprosić o konkretne kalkulacje cenowe. Zasada ograniczonego kontaktu działa w obie strony, tzn. uczestniczący w przetargu nie może uzurpować sobie prawa do rozmów ze zlecającym na tematy, które nie są związane z czysto technicznymi wyjaśnieniami złożonej oferty.

Zakaz renegocjacji obowiązuje w przetargach nieograniczonych i ograniczonych. W przypadku zamówień z wolnej ręki lub w formie negocjacji rozmowy między zlecającym a wykonawcą są nie tylko wskazane, ale wręcz konieczne w celu wyłonienia wygrywającego przetarg. Polski przedsiębiorca uczestniczący w przetargu, gdzie możliwe są dalsze negocjacje handlowe, musi być gotowy na prowadzenie takich rozmów w języku niemieckim, jeśli nie osobiście, to za pomocą tłumacza lub niemieckojęzycznego pełnomocnika.

6. Środki odwoławcze

O środkach odwoławczych jako środkach zaskarżenia powodujących, że wykonalność zaskarżonego aktu lub postanowienia zostanie wstrzymana, można mówić tylko w odniesieniu do zamówień przekraczających tzw. progi unijne. Dla zamówień poniżej progów unijnych niemiecki ustawodawca nie przewidział możliwości zaskarżenia czynności zlecającego polegającej na udzieleniu zamówienia ze skutkiem wstrzymania wykonalności przed sądem administracyjnym lub przed urzędem rozpisującym przetarg. W tym kierunku wykształciła się jednak praktyka sądowa przed sądami cywilnymi.

6.1 Zamówienia poniżej tzw. progu unijnego

W przypadkach zamówień poniżej tzw. progu unijnego ubiegający się o zlecenie wykonawca, chcąc skarżyć działania administracyjne, może złożyć nieformalny środek zaskarżenia - skargę do urzędu nadzrędnego (*niem. Aufsichtsbeschwerde*), która jest skierowana jednak bardziej na niezgodne z prawem działanie samego urzędu (lub urzędnika), niż na zaskarżenie procedury przetargowej. Złożenie skargi może jednak spowodować wstrzymanie udzielenia zamówienia, jeśli urząd sprawujący kontrolę nad instytucją udzielającą zamówienie uzna, że mogło dojść do naruszenia prawa.

Jeśli składający ofertę zauważy na etapie ogłoszenia przetargu, ale jeszcze przed udzieleniem zamówienia, że w procesie przetargowym zaszły nieprawidłowości, może on złożyć przed sądem powszechnym cywilnym wniosek zabezpieczający, którego prawną podstawą będzie roszczenie o zaniechanie pewnego działania, którym jest udzielenie zamówienia.

Innymi słowy, przedsiębiorca dopatrujący się niezgodności w przetargu, który nie został jeszcze rozstrzygnięty, może spróbować zatrzymać udzielenie zamówienia poprzez wydane w sprawie postanowienie sądowe. Wniosek o zabezpieczenie musi spełniać kryteria formalne pisma procesowego wszczynającego postępowania, zostać opłacony oraz zawierać stosowne uzasadnienie roszczeń. Największą trudnością w uzasadnieniu roszczenia o zaniechanie prowadzenia dalszego procesu realizacji zamówienia publicznego przez instytucję zlecającą jest udowodnienie, że to składający wniosek o zabezpieczenie wygrałby przetarg, gdyby procedura zamówienia przebiegała bez zarzutów. Przystępujący do przetargu i zarazem składający wniosek o zabezpieczenie nie ma prawa wglądu w pozostałe oferty innych wykonawców, więc trudno jest przekonująco argumentować, że to on wygrałby przetarg, nie mając np. porównania z ofertami cenowymi pozostałych wykonawców. Orzecznictwo dopuszcza w tym przypadku tzw. odwrócenie ciężaru dowodu na stronę przeciwną i to instytucja organizująca przetarg musi dowieść, na podstawie znanych i dostępnych jej dowodów, że wnioskodawca nie wygrałby przetargu.

Podstawą prawną roszczenia o zaniechanie mogą być przepisy z ogólnej zasady winy kontraktowej przed zawarciem umowy (*culpa in contrahendo*), z prawa kartelowego, prawa konkurencji lub nawet z niemieckiej Ustawy Zasadniczej (*niem. Grundgesetz*). Droga sądowa dla zamówień publicznych narodowych, czyli poniżej progu unijnego jest dość skomplikowana, kosztowna oraz nierzadko nieskuteczna z powodu spóźnionego wniosku o zaniechanie działania.

6.2 Zamówienie powyżej tzw. progu unijnego

System środków odwoławczych uregulowany jest w Ustawie o Przeciwdziałaniu Ograniczeniom Konkurencji, zwaną dalej GWB i realizowany jest na dwóch etapach. Pierwszy etap to postępowanie kontrolne wszczęte poprzez złożenie skargi (*niem. Rüge*), stanowiące obligatoryjną część do postępowania drugiego etapu toczonego przed Izbą Zamówień Publicznych (*niem. Vergabekammer*).

6.3 Postępowanie kontrolne - skarga

Jeśli uczestniczący w przetargu wykonawca uzna, że doszło do naruszenia prawa w trakcie udzielania zamówienia, czy to poprzez niepoprawny sposób przeprowadzenia procedury przetargowej lub poprzez wybór takiej oferty, która nie spełniała wymogów postawionych przez zlecającego, ma on prawo złożyć do zlecającego skargę z uzasadnieniem, czego zaskarżenie dotyczy. Termin do złożenia skargi nie jest określony w ustawie, § 107 ust. 3 nr 1 GWB mówi o „bezzwłocznym złożeniu skargi”, co jest przez orzecznictwo interpretowane jako termin jednego tygodnia, maks. 14 dni. Skarżący musi zatem złożyć skargę bez zbędnej zwłoki do zlecającego, aby ten mógł się z nią zapoznać w terminie umożliwiającym ewentualnie wstrzymanie udzielenia zamówienia. W niemieckim prawie zamówień publicznych nieznany jest tzw. okres „standstill”, czyli okres pomiędzy upływem terminu do złożenia ofert a wyborem oferty przez zlecającego, wobec czego skarga złożona nawet bez zbędnej zwłoki może trafić do zlecającego nawet po terminie udzielenia przez niego już zamówienia.

6.4 Postępowanie przed Izbą Zamówień Publicznych

Postępowanie przed Izbą Zamówień Publicznych toczy się na wniosek zainteresowanego. Dla złożenia wniosku wymagane są cztery warunki:

- (1) złożenie bezzwłocznej skargi do zlecającego,
- (2) Wnioskodawca musi wykazać „interes w uzyskaniu zamówienia”,

- (3) Wnioskodawca musi wskazać, jakie przepisy lub zasady udzielania zamówień zostały naruszone,
- (4) Wnioskodawca musi wykazać, że poprzez naruszenie przepisów powstała u niego szkoda lub też istnieje zagrożenie powstania takiej szkody.

Wniosek składa się w formie pisemnej podając uzasadnienie zaskarżenia decyzji. Izba zarządza termin rozprawy, podczas której wszyscy uczestnicy postępowania mają możliwość zajęcia stanowiska. Do czasu rozstrzygnięcia o wniosku zlecający nie może wydać decyzji o wyborze oferty, postępowanie przetargowe zostaje zawieszone.

Od decyzji Izby Zamówień Publicznych służy odwołanie, które kieruje się Najwyższego Sądu Krajowego (Oberlandesgericht) właściwego dla siedziby Izby Zamówień Publicznych.

Obydwa etapy odwołania, tj. toczony przed Izbą Zamówień Publicznych oraz przed Najwyższym Sądem Krajowym związane są z kosztami sądowymi, które określa Ustawa o kosztach w sprawach administracyjnych.

6.5 Kiedy składać środki odwoławcze?

System środków odwoławczych podzielony jest na pewne etapy (patrz wyżej), stąd też dobór środka odwoławczego uzależniony jest od tego, czy przetarg jeszcze trwa, czy już został zakończony. Najważniejszym środkiem zaskarżenia, który może „zablokować” przetarg jest skarga i należy z niej skorzystać zawsze w tym przypadku, jeśli już na etapie trwającego postępowania przetargowego wykonawca zauważy błąd zlecającego, który może wpłynąć na wybór oferty. Zauważalne błędy bądź naruszenia prawa należy zgłaszać do zlecającego we wczesnym stadium. Jeśli skarga nie odniesie skutku lub też nie zostanie w terminie rozpatrzona, pozostaje droga do Izby Zamówień Publicznych, która jest o wiele kosztowniejsza.

7. Ważne adresy i kontakty

Linki do stron WWW, gdzie znajdują się ogłoszenia o przetargach oraz inne pomocne informacje:

Przetargi Unii Europejskiej - internetowa wersja Suplementu do Dziennika Urzędowego Unii Europejskiej

- <http://ted.europa.eu/TED/main/HomePage.do>

Przetargi niemieckich urzędów federalnych

- <http://www.bund.de/ausschreibungen>
- http://www.bescha.bund.de/DE/Startseite/home_node.html
- <http://www.evergabe-online.de/>

Przetargi z regionu Berlin – Brandenburgia

- <http://www.vergabe.berlin.de/main.html>
- <http://vergabemarktplatz.brandenburg.de/VMPCenter/company/welcome.do>
- <http://www.bsr.de/8248.html>

Platformy przetargowe z innych krajów związkowych, zawierające częściowo dane o przetargach federalnych

- http://www.laiv-mv.de/land-mv/LAiV_prod/LAiV/beschaffung/ausschreibungen.jsp
- <https://www.sachsen-vergabe.de/NetServer/>
- <http://www.vergabe-sachsen-anhalt.de/startseite/>
- <http://www.vergabe.bayern.de/Bekanntmachungen.bayernbekanntmachungen.0.html>
- <http://www.bauausschreibungen.info/>
- <http://www.saarland.de/ausschreibungen.htm>
- <http://www.vergabe.rlp.de/VMPCenter/company/welcome.do>
- <https://rlp.vergabekommunal.de/Satellite/company/welcome.do>
- <http://www.had.de/>
- <https://www.vergabe.nrw.de/>
- <http://www.ausschreibungen-niedersachsen.de/>
- <https://www.vergabe.bremen.de/NetServer/>
- <http://www.hamburg.de/ausschreibungen/>
- <http://www.gmsh.de/ausschreibungen/veroeffentlichungen/bekanntmachungen/>

Przykładowe komercyjne bazy danych informacji o przetargach, zawierające informacje z terenu całych Niemiec

- <http://www.infodienst-ausschreibungen.de/>
- <http://www.vergabe24.de/>
- <http://www.subreport.de/>
- <http://www.deutsche-evergabe.de/>
- <http://dtp.de/>
- www.dtad.de

Ustawa o Przeciwdziałaniu Ograniczeniom Konkurencji (niem. *Gesetz gegen Wettbewerbsbeschränkungen*)

- <http://www.gesetze-im-internet.de/gwb/>

Rozporządzenie w Sprawie Udzielania Zamówień Publicznych (niem. *Verordnung über die Vergabe öffentlicher Aufträge*)

- http://www.gesetze-im-internet.de/vgv_2001/BJNR011000001.html

Regulamin Udzielania Zamówień Publicznych na Roboty Budowlane (niem. *Vergabe- und Vertragsordnung für Bauleistungen*)

- http://www.bmvi.de/SharedDocs/DE/Anlage/BauenUndWohnen/vob_2012_a.html
- http://www.bmvi.de/SharedDocs/DE/Anlage/BauenUndWohnen/vob_2012_b.html

Regulamin Udzielania Zamówień Publicznych na Usługi (niem. *Vergabe- und Vertragsordnung für Leistungen*)

- <http://bmwi.de/DE/Service/gesetze,did=191324>

Regulamin Udzielania Zamówień Publicznych na Usługi Świadczone przez Wolne Zawody (niem. *Vergabe- und Vertragsordnung für freiberufliche Dienstleistungen*)

- <http://bmwi.de/DE/Service/gesetze,did=191328.html>

Instytucje dokonujące prekwalfikacji

- <https://www.pq-vol.de/info/PQStellen.aspx>
- <https://www.pq-verein.de/praequalifizierungsstellen/index.html>

8. Załączniki

8.1 Przykład ogłoszenia zlecniodawcy - przetarg nieograniczony

Veröffentlichung einer Bekanntmachung Öffentliche Ausschreibung nach VOB/A

a) Öffentlicher Auftraggeber (Vergabestelle)

instytucja zlecająca

Name Bundesamt für Bauwesen und Raumordnung, in Vertretung des BMUB

Straße Straße des 17. Juni 112

PLZ, Ort 10623 Berlin

Telefon 030 / 18 401 - 0 **Fax** 030 / 18 401 - 8450

E-Mail gitta.greger@bbr.bund.de **Internet** www.bbr.bund.de

b) Vergabeverfahren Öffentliche Ausschreibung, VOB/A

Vergabenummer 27/2015

c) Angaben zum elektronischen Vergabeverfahren und zur Ver- und Entschlüsselung der Unterlagen:

www.evergabe-online.de

d) Art des Auftrags:

rodzaj zamówienia

X Ausführung von Bauleistungen

Planung und Ausführung von Bauleistungen

Bauleistungen durch Dritte

e) Ort der Ausführung

miejsce wykonania

Schadowstr. 12-13, 10117 Berlin Deutscher Bundestag,

f) Art und Umfang der Leistung

rodzaj i zakres prac

Austausch von Kastendoppelfenstern gegen Isolierglasfenster in einem unter Denkmalschutz stehenden Bestandsgebäude im laufenden Betrieb (Büros).

Anzahl der Etagen: 5 (Erdgeschoss, 1.-4. Obergeschoss)

- Demontage der 55 Bestandsfenster, es ist darauf zu achten, dass die äußeren Fensterbänke und der außenliegende Sonnenschutz erhalten bleiben
- Lieferung und Montage von 55 Stück Einfachfenstern aus Nadelholz, vierteilig, als Ersatz für die historischen Kastendoppelfenster, 2 Scheiben Isolierverglasung
- Größe der Fenster: 33 Stück ca. 1,65 x 2,18 m, 11 Stück ca. 1,65 x 1,74 m, 11 Stück ca. 1,65 x 1,64 m
- Erstellung eines Musterfensters, welches den Bestandsfenstern soweit wie möglich optisch exakt nachzubilden ist
- 100 m² Beputz von Leibungen in Kleinflächen bis 0,5 m² innen
- 750 m² Farbbeschichtung Wände innen in Teilflächen zwischen 5 und 15 m²

Datenschutzrechtliche Einwilligungserklärung gem. § 4a BDSG natürliche Personen
Die vom Bewerber/ Bieter im Verlauf des Vergabeverfahrens - auf Anforderung - mitgeteilten personenbezogenen Daten werden nach den geltenden Datenschutzbestimmungen, insbesondere des Bundesdatenschutzgesetzes BDSG, streng vertraulich behandelt und ausschließlich zum Zwecke der Durchführung des Vergabeverfahrens genutzt. Diese Angaben sind Voraussetzung für die Berücksichtigung der Bewerbung/ des Angebotes. Angesichts des Umstands, dass bereits mit der Abforderung von Unterlagen personenbezogene Daten erfasst werden, willigt der Bewerber/Bieter bereits mit der Abforderung in die Verarbeitung seiner personenbezogenen Daten zum Zwecke der Antragsbearbeitung ein. Die Einwilligung ist freiwillig und erfolgt unbeschadet des Rechts zum Widerruf mit Wirkung für die Zukunft, sofern dem keine Rechtsgründe entgegenstehen. Die Nichteinwilligung kann jedoch zur Folge haben, dass die Bearbeitung der Bewerbung/des Angebotes und damit die Berücksichtigung im Vergabeverfahren unmöglich werden.

oświadczenie o wyrażeniu zgody na gromadzenie i przechowywanie danych osobowych przez instytucję zlecającą

ACHTUNG

Einheitlicher Euro-Zahlungsverkehrsraum, Umstellung auf SEPA-Zahlungen

Zur Umstellung auf SEPA-Zahlungen wird hingewiesen und um Beachtung gebeten, zukünftig die IBAN und BIC bei Zahlungen anzugeben.

g) Erbringen von

Planungsleistungen X nein ja

prace związane z projektowaniem nie są przedmiotem zlecenia

Zweck der baulichen Anlage

Zweck der Bauleistung

h) Aufteilung in Lose X nein

i) Ausführungsfristen

X Beginn der Ausführung: 27.04.2015

X Fertigstellung der Leistungen: 22.05.2015

weitere Fristen:

terminy realizacji zlecenia

j) Nebenangebote X zugelassen

oferty wariantowe - dopuszczone

k) Anforderung der Vergabeunterlagen

Vergabestelle, Anschrift siehe a)

l) Kosten für die Übersendung der Vergabeunterlagen in Papierform

Höhe der Kosten: 15,00 €

koszty przesyłki dokumentów przetargowych w formie papierowej

Zahlungsweise: Banküberweisung

Empfänger: Bundeskasse Trier-Dienstsitz Kiel

Verwendungszweck: BBR 27/15, KZ: 1092 1013 6891, Bewirtschafter 03006061

Fehlt der Verwendungszweck auf Ihrer Überweisung, so ist die Zahlung nicht zuordnenbar und Sie

erhalten keine Unterlagen.

IBAN: DE18 2000 0000 0020 0010 66

BIC-Code: MARKDEF1200

Die Vergabeunterlagen können nur versendet werden, wenn

- auf der Überweisung der Verwendungszweck angegeben wurde,
- gleichzeitig mit der Überweisung die Vergabeunterlagen per Brief oder E-Mail (unter Angabe Ihrer vollständigen Firmenadresse) bei der in Abschnitt k) genannten Stelle angefordert wurden,
- das Entgelt auf dem Konto des Empfängers eingegangen ist.

Das eingezahlte Entgelt wird nicht erstattet.

o) Anschrift, an die die Angebote zu richten sind

Vergabestelle, Anschrift siehe a)

q) Angebotseröffnung am 21.01.2015 um 09:30Uhr

termin otwarcia ofert

Ort Vergabestelle, Anschrift siehe a)

Personen, die bei der Eröffnung anwesend sein dürfen

wykaz osób, które mogą być obecne podczas otwarcia ofert

Bieter und ihre Bevollmächtigten

r) geforderte Sicherheiten

wymagane zabezpieczenia

siehe Vergabeunterlagen

t) Rechtsform der Bietergemeinschaften

Gesamtschuldnerisch haftend mit bevollmächtigtem Vertreter

u) Nachweise zur Eignung

warunki kwalifikacji: prekwalifikacja oraz oświadczenia dla podmiotów bez prekwalifikacji

Präqualifizierte Unternehmen führen den Nachweis der Eignung durch den Eintrag in die Liste des Vereins für die Präqualifikation von Bauunternehmen (Präqualifikationsverzeichnis).

Bei Einsatz von Nachunternehmen ist auf Verlangen nachzuweisen, dass die vorgesehenen Nachunternehmen präqualifiziert sind oder die Voraussetzung für die Präqualifikation erfüllen.

Nicht präqualifizierte Unternehmen haben zum Nachweis der Eignung mit dem Angebot das ausgefüllte Formblatt „Eigenerklärung zur Eignung“ vorzulegen. Bei Einsatz von Nachunternehmen sind die Eigenerklärungen auch für die vorgesehenen Nachunternehmen abzugeben, es sei denn, die Nachunternehmen sind präqualifiziert. In diesem Fall reicht die Angabe der Nummer, unter der die Nachunternehmen in der Liste des Vereins für die Präqualifikation von Bauunternehmen (Präqualifikationsverzeichnis) geführt werden.

Gelangt das Angebot in die engere Wahl, sind die Eigenerklärungen (auch die der Nachunternehmen) durch Vorlage der in der „Eigenerklärung zur Eignung“ genannten Bescheinigungen zuständiger Stellen zu bestätigen.

Das Formblatt „Eigenerklärung zur Eignung“ ist erhältlich
[http://www.bbr.bund.de/BBR/DE/BaufachlicherService/Vergaben/
Eigenerklaerung.pdf?__blob=publicationFile&v=1](http://www.bbr.bund.de/BBR/DE/BaufachlicherService/Vergaben/Eigenerklaerung.pdf?__blob=publicationFile&v=1)

Ausländische Bieter haben gleichwertige Bescheinigungen ihres Herkunftslandes vorzulegen.

Der Bieter hat die Einhaltung der Mindestentgelt-Regelungen zu berücksichtigen. Einzelheiten dazu sind in den Ausschreibungsunterlagen enthalten. Darüber hinaus hat der Bieter zum Nachweis seiner Fachkunde folgende Angaben gemäß § 6 Abs. 3 Nr. 3 VOB/A zu machen:

v) Ablauf der Zuschlags- und Bindefrist 19.02.2015

w) Nachprüfung behaupteter Verstöße Nachprüfungsstelle (§ 21 VOB/A)

instytucja nadrzędna - kontrolująca instytucję organizującą przetarg, do której można składać zawiadomienia o naruszeniu prawa

Allgemeine Fach- / Rechtsaufsicht BMUB, Referat B 17, Fax 030 / 18305-7093

8.2 Oświadczenie własne – Eigenerklärung

Przykład nr 1 – wersja krótsza

Eigenerklärung des Firmeninhabers/Bieters

Hiermit erkläre ich, dass

- keine der in § 16 Abs. 1 Nr. 2 Buchst. a bis e VOB/A bzw. § 6 Abs. 5 Buchst. a bis e VOL/A genannten Ausschlussgründe in Bezug auf mein Unternehmen vorliegen,
- zu meinem Unternehmen keine Eintragung im Landeskorrupsionsregister vorliegt,
- ich meine Verpflichtungen zur Zahlung von Steuern und Abgaben sowie die aus anderen Gesetzen und sonstigen Rechtsnormen ergangenen Regelungen erfüllt habe, bzw. erfüllen werde,
- ich meine Verpflichtung zur Zahlung der Beträge zur gesetzlichen Sozialversicherung erfülle und dass ausschließlich Personal eingesetzt wird, für das die gesetzlich vorgeschriebenen Beiträge zur Sozialversicherung im Rahmen des jeweiligen Beschäftigungsverhältnisses abgeführt werden,
- ich die Verpflichtung zur Zahlung des Mindestlohns erfülle, soweit diese besteht,
- ich dem öffentlichen Auftraggeber jeglichen Nachunternehmereinsatz mitteilen werde und auf Anforderung im Einzelfall die Eignungsnachweise des Nachunternehmers vorlegen werde,
- ich die Verpflichtung einhalte, nur Nachunternehmer einzusetzen, die ebenfalls alle vorgenannten Kriterien erfüllen und dies auch per Einzelnachweis belegen können.

Mir ist bekannt, dass sich der Auftraggeber vorbehält, zur weiteren Prüfung konkrete Nachweise zu fordern, und dass er die Erteilung des Auftrags von der Vorlage dieser Nachweise abhängig machen kann. Darüber hinaus verpflichte ich mich, Änderungen an den vorgenannten Erklärungen unverzüglich mitzuteilen.

(Datum, Stempel und Unterschrift)

Diese Erklärung ist gültig für die Dauer eines Jahres.

Eigenerklärung der Bieterin/des Bieters

Erklärung:

Ich/wir erkläre(n), entsprechend § 6 Abs. 4 und § 7 EG Abs. 3 der VOL/A (Vergabe- und Vertragsordnung für Leistungen – Ausgabe 2009):

- ✓ dass mein/unser Unternehmen gewerberechtlich ordnungsgemäß angemeldet ist, bzw. entsprechende gewerberechtliche Erlaubnisse erteilt wurden (beim Gewerbeamt/ Handelsregister),,
- ✓ dass mein/unser Unternehmen im entsprechenden Register eingetragen ist, sofern dies gesetzlich vorgeschrieben ist,
- ✓ dass die für die Ausführung der Leistung vorgesehenen Personen entsprechend zertifiziert, bzw. qualifiziert sind,
- ✓ das Nichtbestehen eines Insolvenzverfahrens,
- ✓ dass sich das Unternehmen nicht in Liquidation befindet,
- ✓ dass die Beiträge an die Berufsgenossenschaft ordnungsgemäß bezahlt werden,
- ✓ dass ich/wir meinen/unseren Verpflichtungen zur Zahlung von Steuern und Abgaben sowie der Beiträge zur gesetzlichen Sozialversicherung nachgekommen bin/sind und ermächtigen den Auftraggeber, Auskünfte über die Meldedateien personenunabhängig einzuholen bzw. lege(n) diese auf Verlangen des Auftraggebers vor,
- ✓ dass ich/wir in den letzten zwei Jahren nicht gemäß § 21 Arbeitnehmerentsendegesetz bzw. § 16 Mindestarbeitsbedingungengesetz zu einer Geldbuße von mehr als 2.500 € belegt worden bin/sind und mir/uns kein aktueller Verstoß gegen die o.a. Vorschriften und kein anstehender Bußgeldbescheid gegen das Unternehmen bzw. die verantwortlich handelnde(n) Person(en) betrifft/betreffen und mir/uns kein aktueller Verstoß gegen die o.a. Vorschriften bzw. kein anstehender Bußgeldbescheid gegen das Unternehmen bzw. die verantwortlichen Personen bekannt ist,
- ✓ dass mir/uns nicht bekannt ist, dass im Berliner Korruptionsregister eine Eintragung vorliegt, die das Unternehmen bzw. die verantwortlich handelnde(n) Person(en) betrifft/betreffen,
- ✓ dass ich/wir die gewerberechtlichen Voraussetzungen für die Ausführung der angebotenen Leistungen erfülle(n),
- ✓ dass ich/wir die staatlichen Sicherheitsvorschriften (insbesondere Arbeitsschutzgesetz, Arbeitssicherheitsgesetz einschließlich der dazugehörigen Rechtsverordnungen, insbesondere ArbeitsstättenV, DruckluftV, GefahrstoffV, BetriebssicherheitsV, PSA-BenutzungsV, LastenhandhabungsV) und die Sicherheitsvorschriften der Berufsgenossenschaften einhalten,

- ✓ dass die Bestimmungen gegen Schwarzarbeit, illegale Arbeitnehmerüberlassung und gegen Leistungsmissbrauch i.S.d. Dritten Sozialgesetzbuches, des Arbeitnehmerüberlassungs-gesetzes, bzw. des Gesetzes zur Bekämpfung der Schwarzarbeit einhalten,
- ✓ dass keine schweren Verfehlungen begangen wurden, die unsere Zuverlässigkeit als Bieter/in in Frage stellen, insbesondere keine Person, deren Verhalten meinem/ unserem Unternehmen zuzurechnen ist, rechtskräftig verurteilt worden ist gemäß § 6 EG Abs. 4 VOL/A.
- ✓ Ich/Wir erklären mein/unser Einverständnis, dass der Auftraggeber die Einhaltung der gesetzlichen Bestimmungen durch Stichproben am Ort der Leistung sowie anhand von vorzulegenden Belegen prüfen kann. Die Belege müssen mindestens enthalten:
  - o die Namen der für die Auftragserfüllung eingesetzten gewerblichen Arbeitnehmer,
  - o die im Rahmen der Auftragserfüllung von diesem Monat der Stichprobe geleisteten Arbeitsstunden sowie
  - o die an die gewerblichen Arbeitnehmer gezahlten Brutto-Stundenlöhne ohne Zuschläge.
- ✓ Ich/Wir verpflichte(n) mich/uns, Löhne und Gehälter - auch ausländischer Beschäftigter, sofern diese die Leistung innerhalb der Bundesrepublik Deutschland erbringen - mindestens monatlich über Gehaltskonten zu überweisen und vollständige, prüffähige, deutschsprachige Unterlagen über die Beschäftigungsverhältnisse im Unternehmen bereitzuhalten und auf Anforderung dem Auftraggeber vorzulegen.
- ✓ Ich verpflichte mich/Wir verpflichten uns, im potenziellen Auftragsfall gemäß Arbeitnehmer-Entsendegesetz bzw. Mindestarbeitsbedingungengesetz personenbezogene Daten (Name, Vorname, Geburtsname, Geburtsdatum, Geburtsort, Wohnanschrift) bekannt zu geben.
- ✓ Ich verpflichte mich/Wir verpflichten uns, Nachunternehmer nur unter der Voraussetzung zu beauftragen, dass der Nachunternehmer eine gleichlautende Erklärung abgibt.
- ✓ Ich/ wir verpflichten uns, auf gesonderte Aufforderung durch den Auftraggeber gem. § 4 Berliner Ausschreibungs- und Vergabegesetz vom 8. Juli 2010 für den Fall, dass wir keine gültige Bescheinigung aus dem Unternehmer- und Lieferantenverzeichnis oder dem Präqualifikationsverzeichnis vorgelegt haben, zur Vorlage von Unterlagen, die nicht älter als 6 Monate sind, die vollständige Entrichtung von Beiträgen nachzuweisen. Die Unterlagen müssen ausgestellt sein von dem zuständigen in- oder ausländischen Sozialversicherungs-träger.

Erklärung als Ausbildungsbetrieb: (falls zutreffend bitte ankreuzen!)

Mein/Unser Betrieb stellt Ausbildungsplätze zur Verfügung, beteiligt sich an tariflichen Umlageverfahren zur Sicherung der beruflichen Erstausbildung oder ist an Ausbildungsverbünden beteiligt. Als Nachweis wird für den Fall einer Zuschlagsentscheidung eine entsprechende Bescheinigung gemäß Aufforderung durch den Öffentlichen Auftraggeber von mir/uns der für die Berufsausbildung zuständigen Stelle kurzfristig zur Verfügung gestellt.

Ich weiß und akzeptiere/Wir wissen und akzeptieren, dass vorsätzlich unzutreffende Erklärungen in Bezug auf unsere Fachkunde, Leistungsfähigkeit, Zuverlässigkeit zum Ausschluss vom Vergabeverfahren führen können.

Firmenstempel/Name der Bieterin/des Bieters (komplette Adresse)

Datum:..... Unterschrift:.....

(inkl. Namensangabe in Blockbuchstaben).....

8.3 Oświadczenie własne dla przedsiębiorstw nie prequalifikowanych – Druk 124

124

(Eigenerklärung zur Eignung)

Eigenerklärung für nicht präqualifizierte Unternehmen in folgendem Vergabeverfahren

Maßnahmennummer

Vergabenummer

Vergabeart	
☐ Öffentliche Ausschreibung	☐ Offenes Verfahren
☐ Beschränkte Ausschreibung	☐ Nichtoffenes Verfahren
☐ Freihändige Vergabe	☐ Verhandlungsverfahren
☐ Internationale NATO-Ausschreibung	☐ Wettbewerbllicher Dialog

Baumaßnahme

Leistung

☐ Bewerber ^{*)}	
☐ Bieter ^{*)}	
☐ Mitglied der Bewerber- bzw. Bietergemeinschaft ^{*)}	
☐ Nachunternehmer ^{*)}	
☐ anderes Unternehmen ^{*)}	

Umsatz des Unternehmens in den letzten 3 abgeschlossenen Geschäftsjahren, soweit er Bauleistungen und andere Leistungen betrifft, die mit der zu vergebenden Leistung vergleichbar sind unter Einschluss des Anteils bei gemeinsam mit anderen Unternehmen ausgeführten Leistungen	€
	€
	€

Falls mein/unser Angebot/Teilnahmeantrag in die engere Wahl kommt, werde ich/werden wir eine Bestätigung eines vereidigten Wirtschaftsprüfers/Steuerberaters oder entsprechend testierte Jahresabschlüsse oder entsprechend testierte Gewinn- und Verlustrechnungen vorlegen.

Angaben zu Leistungen, die mit der zu vergebenden Leistung vergleichbar sind

Ich/Wir erkläre(n), dass ich/wir in den letzten 3 Geschäftsjahren vergleichbare Leistungen ausgeführt habe/haben.

Falls mein/unser Angebot in die engere Wahl kommt, werde ich/werden wir für 3 Referenzen je eine Referenzbescheinigung mit mindestens folgenden Angaben vorlegen:

Ansprechpartner; Art der ausgeführten Leistung; Auftragssumme; Ausführungszeitraum; stichwortartige Benennung des mit eigenem Personal ausgeführten maßgeblichen Leistungsumfanges einschl. Angabe der ausgeführten Mengen; Zahl der hierfür durchschnittlich eingesetzten Arbeitnehmer; stichwortartige Beschreibung der besonderen technischen und gerätespezifischen Anforderungen bzw. (bei Komplettleistung) Kurzbeschreibung der Baumaßnahme einschließlich eventueller Besonderheiten der Ausführung; Angabe zur Art der Baumaßnahme (Neubau, Umbau, Denkmal); Angabe zur vertraglichen Bindung (Hauptauftragnehmer, ARGE-Partner, Nachunternehmer); ggf. Angabe der Gewerke, die mit eigenem Leitungspersonal koordiniert wurden; Bestätigung des Auftraggebers über die vertragsgemäße Ausführung der Leistung

Bei einem Teilnahmewettbewerb sind die Referenzbescheinigungen bereits mit dem Teilnahmeantrag vorzulegen.

^{*)} zutreffendes ankreuzen

Angaben zu Arbeitskräften

Ich/Wir erkläre(n), dass mir/uns die für die Ausführung der Leistungen erforderlichen Arbeitskräfte zur Verfügung stehen.

Falls mein/unser Angebot in die engere Wahl gelangt, werde ich/werden wir die Zahl der in den letzten 3 abgeschlossenen Geschäftsjahren jahresdurchschnittlich beschäftigten Arbeitskräfte gegliedert nach Lohngruppen mit extra ausgewiesenem Leitungspersonal angeben.

Bei einem Teilnahmewettbewerb sind die o.g. Angaben bereits mit dem Teilnahmeantrag vorzulegen.

Eintragung in das Berufsregister ihres Sitzes oder Wohnsitzes

- ☐ Ich bin/Wir sind im Handelsregister eingetragen.
☐ Ich bin/Wir sind nicht zur Eintragung in das Handelsregister verpflichtet.

Falls mein/unser Angebot/Teilnahmeantrag in die engere Wahl kommt, werde ich/werden wir zur Bestätigung meiner/unserer Erklärung vorlegen:

Gewerbeanmeldung, Handelsregisterauszug, Eintragung in der Handwerksrolle oder bei der Industrie- und Handelskammer

Angabe zu Insolvenzverfahren und Liquidation

- ☐ Ich/Wir erkläre(n), dass ein Insolvenzverfahren oder ein vergleichbares gesetzlich geregeltes Verfahren weder beantragt noch eröffnet wurde, ein Antrag auf Eröffnung nicht mangels Masse abgelehnt wurde und sich mein/unser Unternehmen nicht in Liquidation befindet.
☐ Ein Insolvenzplan wurde rechtskräftig bestätigt, auf Verlangen werde ich/werden wir ihn vorlegen.

Angabe, dass nachweislich keine schwere Verfehlung begangen wurde, die die Zuverlässigkeit als Bewerber in Frage stellt

Ich/Wir erkläre(n), dass

keine schwere Verfehlung vorliegt, die meine/unsere Zuverlässigkeit als Bewerber in Frage stellt z.B. wirksames Berufsverbot (§ 70 StGB), wirksames vorläufiges Berufsverbot (§ 132a StPO), wirksame Gewerbeuntersagung (§ 35 GewO), rechtskräftiges Urteil innerhalb der letzten 2 Jahre gegen Mitarbeiter mit Leitungsaufgaben wegen

Mitgliedschaft in einer kriminellen Vereinigung (§ 129 StGB), Geldwäsche (261 StGB), Bestechung (§ 334 StGB), Vorteilsgewährung (§ 333 StGB), Diebstahl (§ 242 StGB), Unterschlagung (§ 246 StGB), Erpressung (§ 253 StGB), Betrug (§ 263 StGB), Subventionsbetrug (§ 264 StGB), Kreditbetrug (§ 265b StGB), Untreue (§ 266 StGB), Urkundenfälschung (§ 267 StGB), Fälschung technischer Aufzeichnungen (§ 268 StGB), Delikte im Zusammenhange mit Insolvenzverfahren (§ 283 ff. StGB), wettbewerbsbeschränkende Absprachen bei Ausschreibungen (§ 298 StGB), Bestechung im geschäftlichen Verkehr (§ 299 StGB), Brandstiftung (§ 306 StGB), Baugefährdung (§ 319 StGB), Gewässer- und Bodenverunreinigung (§§ 324, 324a StGB), unerlaubter Umgang mit gefährlichen Abfällen (§ 326 StGB),

die mit Freiheitsstrafe von mehr als 3 Monaten oder Geldstrafe von mehr als 90 Tagessätzen geahndet wurde.

Ich/Wir erkläre(n), dass ich/wir in den letzten 2 Jahren nicht

gem. § 21 Abs. 1 Satz 1 oder 2 i.V.m. § 8 Abs. 1 Nr. 2, §§ 9 bis 11 des Schwarzarbeiterbekämpfungsgesetzes, § 404 Abs. 1 oder 2 Nr. 3 des Dritten Buches Sozialgesetzbuch, §§ 15, 15a 16 Abs. 1 Nr. 1, 1b oder 2 des Arbeitnehmerüberlassungsgesetzes, § 266a Abs. 1 bis 4 des Strafgesetzbuches mit einer Freiheitsstrafe von mehr als 3 Monaten oder einer Geldstrafe von mehr als 90 Tagessätzen oder einer Geldbuße von mehr als 2.500 € belegt worden bin/sind oder
gem. § 21 Abs. 1 i.V.m. § 23 des Arbeitnehmerentsendegesetzes mit einer Geldbuße von wenigstens 2.500 Euro belegt worden bin/sind.

Ab einer Auftragssumme von 30.000 Euro wird der Auftraggeber für den Bieter, auf dessen Angebot der Zuschlag erteilt werden soll, einen Auszug aus dem Gewerbezentralregister gem. § 150a GewO beim Bundesamt für Justiz anfordern.

Angaben zur Zahlung von Steuern, Abgaben und Beiträgen zur gesetzlichen Sozialversicherung

Ich/Wir erkläre(n), dass ich/wir meine/unsere Verpflichtung zur Zahlung von Steuern und Abgaben sowie der Beiträge zur gesetzlichen Sozialversicherung, soweit sie der Pflicht zur Beitragzahlung unterfallen, ordnungsgemäß erfüllt habe/haben.

Falls mein/unser Angebot/Teilnahmeantrag in die engere Wahl kommt, werde ich/werden wir eine Unbedenklichkeitsbescheinigung der tariflichen Sozialkasse¹, eine Unbedenklichkeitsbescheinigung des Finanzamtes² sowie eine Freistellungsbescheinigung nach § 48b EStG vorlegen.

Angabe zur Mitgliedschaft bei der Berufsgenossenschaft

Ich bin/Wir sind Mitglied der Berufsgenossenschaft.

Falls mein/unser Angebot/Teilnahmeantrag in die engere Wahl kommt, werde ich/werden wir eine qualifizierte Unbedenklichkeitsbescheinigung der Berufsgenossenschaft des für mich zuständigen Versicherungsträgers mit Angabe der Lohnsummen vorlegen.

Mir/Uns ist bekannt, dass die jeweils genannten Bestätigungen/Nachweise zu den Eigenerklärungen auf gesondertes Verlangen der Vergabestelle innerhalb der gesetzten Frist vorgelegt werden müssen und mein/unser Angebot/Teilnahmeantrag ausgeschlossen wird, wenn die Unterlagen auch nach nochmaliger Anforderung nicht vollständig innerhalb der Nachfrist von 6 Kalendertagen vorgelegt werden.

(Ort, Datum, Unterschrift)³

¹ soweit mein Betrieb beitragspflichtig ist

² soweit das Finanzamt derartige Bescheinigungen ausstellt

³ nur erforderlich, wenn diese Eigenerklärung nicht Bestandteil eines unterschriebenen Angebotes ist

Ambasada Rzeczypospolitej Polskiej w Berlinie

Wydział Promocji Handlu i Inwestycji

Wydziały Promocji Handlu i Inwestycji (WPHI) są zagranicznymi placówkami Ministra Gospodarki, działającymi w ramach Ambasad i Konsulatów RP, które zostały utworzone w celu wsparcia polskich firm, w tym w szczególności małych i średnich przedsiębiorstw, w procesie ich internacjonalizacji. Naszą misją jest nie tylko udzielenie pomocy polskim firmom, ale także wspieranie firm zagranicznych, zainteresowanych kupnem polskich towarów i usług, jak również inwestycjami w naszym kraju.

WPHI stanowią ważne ogniwo w systemie promocji polskiej gospodarki i polskich przedsiębiorców za granicą. Ich główną misją i zadaniem jest udzielenie wsparcia małym i średnim przedsiębiorstwom w ich kontaktach gospodarczych w świecie, w tym zwłaszcza:

- Promocja polskiej gospodarki
- Ułatwianie dostępu do rynku towarów i usług kraju urzędowania
- Ochrona interesów polskich przedsiębiorców w kontaktach z administracją i podmiotami gospodarczymi
- Przyciąganie inwestycji zagranicznych do Polski
- Wspieranie i doradztwo dla polskich eksporterów
- Udzielanie informacji na temat możliwości nawiązania i prowadzenia współpracy handlowej, inwestycyjnej lub kooperacyjnej
- Udostępnianie baz danych importerów, potencjalnych inwestorów i eksporterów
- Udostępnianie wykazu otrzymanych bezpośrednio zapytań ofertowych
- Udzielanie informacji o imprezach targowych, giełdach towarowych i warunkach uczestnictwa, a także pomoc w organizowaniu wystąpień targowych polskich przedsiębiorstw
- Przekazywanie ofert polskich eksporterów potencjalnym importerom i reprezentującym je instytucjom
- Wyszukiwanie przyszłych partnerów kooperacyjnych i inwestycyjnych dla firm polskich
- Organizacja seminariów i misji na tematy gospodarcze.

Zachęcamy Państwa do podejmowania współpracy i korzystania z wiedzy i doświadczenia pracowników WPHI, w celu znalezienia potencjalnych partnerów biznesowych.

Autorka: Sabina Ociepa-Mendel

niemiecki adwokat, członek Izby Radców Prawnych w Poznaniu. Wykształcenie zdobyła na Europejskim Uniwersytecie Viadrina oraz w Sądzie Okręgowym Frankfurt n. Odrą. W latach 2009-2011 kierowała departamentem prawa Europy Wschodniej w kancelarii Streifler & Kollegen w Berlinie. Od 2011 roku prowadzi własną kancelarię w Poznaniu.

Posiada wieloletnie doświadczenie w prowadzeniu spraw sądowych, gospodarczych oraz spółek prawa handlowego z zakresu polsko-niemieckiego obrotu prawnego zarówno na terenie Niemiec jak i na terenie Polski.

Specjalizuje się w doradztwie prawnym dla niemieckich i polskich podmiotów gospodarczych uczestniczących w europejskim handlu, doradza polskim i niemieckim przedsiębiorcom w osiągnięciu pozycji równoważnego partnera wobec konkurentów na terenie Niemiec lub Polski.

Reprezentuje polskie podmioty w przetargach na zamówienia publiczne w Niemczech.

Jest autorką dwóch publikacji w j. niemieckim wydawnictwa C.H.Beck sp. z o.o. (Prawo budowlane oraz Zestaw przepisów z prawa pracy).

Wyłączenie odpowiedzialności:

Niniejszy Poradnik należy traktować jako ogólne źródło informacji, które nie jest prawnie wiążącym dokumentem i nie zastępuje regulacji prawnych. Treści zawarte w postanowieniu nie stanowią opinii prawnej, ani nie mają charakteru porady prawnej. Autorka nie ponosi żadnej odpowiedzialności za rezultaty działań podjętych w oparciu o zamieszczone informacje.

Kancelaria Prawna Sabina Ociepa-Mendel

świadczy usługi i pomoc prawną głównie w zakresie prawa gospodarczego, handlowego, administracyjnego, prawa spółek oraz wszelkich spraw związanych z polsko- niemieckim obrotem gospodarczym zarówno na terenie Polski, jak i Niemiec. Zajmuje się obsługą klientów indywidualnych oraz firm i przedsiębiorstw. Reprezentuje swoich klientów przed sądem i urzędem w Niemczech oraz w Polsce.

Wspiera swoich klientów między innymi w zakładaniu i przenoszeniu spółek oraz przedsiębiorstw w Polsce lub w Niemczech, w tworzeniu i kontroli wewnętrznej dokumentacji firmy, w formułowaniu umów handlowych, umów indywidualnych czy wzorców umów, prawie przetargów publicznych, jak również w rejestrowaniu organizacji pozarządowych i pożytku publicznego.

Zajmuje się również obsługą klienta indywidualnego, w szczególności w sprawach polsko-niemieckich.

W celu zapewnienia jak najszerzej i profesjonalnej obsługi współpracuje z biurami doradztwa podatkowego w Polsce i Niemczech, notariuszem i tłumaczami przysięgłymi.

Kontakt:

Kancelaria Prawna Sabina Ociepa-Mendel
Ul. Hetmańska 29/1
60-251 Poznań

Tel. 0048 61 851 0558
Fax 0048 61 851 0548

E-mail: ociepa@kancelaria-ociepa.pl
www.kancelaria-ociepa.pl

